ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [*MACIEJ SZPUNAR*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 4. februārī[1]

Lieta C-165/14

Alfredo Rendón Marín

pret

Administración del Estado

(*Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Savienības pilsonība — LESD 20. un 21. pants — Direktīva 2004/38/EK — Trešās valsts valstspiederīgā, kuram ir iepriekšējas krimināsodāmības, uzturēšanās tiesības — Tēvs, kura atsevišķā aizgādībā ir divi nepilngadīgi bērni, Savienības pilsoņi — Pirmais bērns, kuram ir dzīvesvietas dalībvalsts pilsonība — Otrais bērns, kuram ir citas dalībvalsts pilsonība, bet kurš vienmēr ir dzīvojis šajā valstī — Valsts tiesiskais regulējums, kurā ir izslēgta uzturēšanās tiesību piešķiršana šim radiniekam augšupējā līnijā viņa iepriekšēju krimināsodāmību dēļ — Uzturēšanās tiesību atteikums, kas var izraisīt nepilngadīgu bērnu izceļošanu no Eiropas Savienības teritorijas — Pieļaujamība — Uzturēšanās tiesību esamība, piemērojot Zhu un Chen (C-200/02, EU:C:2004:639) un Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124) judikatūru

un

Lieta C-304/14

Secretary of State for the Home Department

pret

CS

(*Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) London* (Augstākā administratīvā tiesa (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta), Londona, Apvienotā Karaliste) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Savienības pilsonība — LESD 20. pants — Trešās valsts valstspiederīgais, kura apgādībā ir nepilngadīgs bērns, Savienības pilsonis — Pastāvīgas uzturēšanās tiesības dalībvalstī, kuras pilsonis ir bērns — Vecāka krimināsodāmības — Lēmums par vecāka izraidīšanu, kas izraisa netiešu nepilngadīgas personas izraidīšanu — Nopietni valsts drošības apsvērumi

1 — Oriģinālvaloda – franču.

Satura rādītājs

I – Ievads 4

II – Atbilstošās tiesību normas 4

A – ECPAK 4

B – Savienības tiesības 4

1) Harta 4

2) Līgums par Eiropas Savienības darbību 5

3) Direktīva 2004/38 5

C – Apvienotās Karalistes tiesiskais regulējums 7

D – Spānijas tiesības 8

III – Pamatlietu fakti un prejudiciālie jautājumi 8

A – Lieta C-165/14 9

B – Lieta C-304/14 10

IV – Tiesvedības Tiesā 11

V – Analīze 12

A – Par Tiesas kompetenci lietā C-165/14 12

B – Par lietas būtību lietās C-165/14 un C-304/14 13

1) Lietu īpatnības 14

2) Ievada piezīmes 16

a) Par kompetences piešķiršanas principu imigrācijas tiesību jomā 16

b) Par uzturēšanās tiesību veidiem, ko Tiesa ir piešķīrusi Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem 16

3) Par uzturēšanās tiesībām, kas piešķirtas Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem uzņēmējā dalībvalstī – A. Rendón Marķn un viņa meitas situācijas analīze saistībā ar Direktīvu 2004/38 17

a) Direktīvas 2004/38 piemērojamība A. Rendón Marķn un viņa meitas situācijai 18

b) Iepriekšēju krimināsodāmību ietekme uz atvasināto uzturēšanās tiesību atzīšanu, ņemot vērā Direktīvas 2004/38 27. un 28. pantu 19

c) Starpsecinājums lietā C-165/14 21

4) Par uzturēšanās tiesībām, kas piešķirtas Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem dalībvalstī, kuras pilsonība ir Savienības pilsonim – A. Rendón Marķn un viņa bērnu situācijas un CS un viņas bērna situācijas analīze 22

a) Savienības pilsonība Tiesas judikatūrā 22

b) Par Savienības pilsoņu uzturēšanās tiesību ievērošanu valstu tiesību aktos 27

5) Par iespēju ieviest no LESD 20. panta tieši izrietošo atvasināto uzturēšanās tiesību ierobežojumus 30

a) Sabiedriskās kārtības jēdziena un valsts drošības jēdziena tvērums attiecībā uz uzturēšanās tiesībām, kuras izriet no LESD 20. panta 30

b) Apvienotās Karalistes izvirzītā izņēmuma saistībā ar sabiedrisko kārtību vai valsts drošību analīze 33

c) Starpsecinājums attiecībā uz lietu C-165/14 35

d) Starpsecinājums attiecībā uz lietu C-304/14 36

VI – Secinājumi 36

I – **Ievads**

1. *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) un *Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) London* (Augstākā administratīvā tiesa (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta), Londona, Apvienotā Karaliste) uzdotie jautājumi būtībā ir par to, kā interpretēt LESD 20. pantu, un par šīs normas tvērumu vai nu spriedumu lietā *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639) un lietā *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124) gaismā, vai arī vienīgi sprieduma lietā *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124) kontekstā. Šo lietu faktiskie apstākļi attiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ir paziņots uzturēšanās atļaujas atteikums vai lēmums par izraidīšanu no viņu mazgadīgo bērnu, Savienības pilsoņu, kuri ir viņu apgādībā, dzīvesvietas un pilsonības dalībvalsts. Ar šiem lēmumiem šiem bērniem tiek radīts risks liegt iespēju faktiski izmantot galvenās tiesības, kas piešķirtas ar viņu Savienības pilsoņu statusu. Šis risks izriet no valsts pasākumiem, kas tiek piemēroti viņu vecākiem, trešo valstu valstspiederīgajiem, viņu iepriekšējo krimināsodāmību dēļ.

2. Tādējādi šie lūgumi sniegt prejudiciālus nolēmumus liks Tiesai vispirms pievērsties jautājumam par to, vai pamatlietās aplūkotās situācijas ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā. Ja uz šo jautājumu tiek sniegta apstiprinoša atbilde, pēc tam Tiesai būs jānosaka iepriekšējo krimināsodāmību ietekme uz atvasināto uzturēšanās tiesību, kuras izriet no Direktīvas 2004/38/EK[2], atzīšanu. Visbeidzot Tiesai būs iespēja izteikties par iespēju ieviest ierobežojumus attiecībā uz uzturēšanās tiesībām, kas tieši izriet no LESD 20. panta, un tādējādi par jēdziena "sabiedriskā kārtība" vai "valsts drošība" piemērojamību tādās situācijās, kādas tiek aplūkotas pamatlietās.

II – **Atbilstošās tiesību normas**

A – *ECPAK*

3. 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – "ECPAK") 8. pantā ir noteikts:

"1. Ikvienam ir tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un sarakstes neaizskaramību.

2. Publiskās institūcijas nedrīkst traucēt nevienam baudīt šīs tiesības, izņemot gadījumus, kas ir paredzēti likumā un ir nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizsargātu valsts vai sabiedrisko drošību vai valsts ekonomiskās labklājības intereses, lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus, lai aizsargātu veselību vai tikumību vai lai aizstāvētu citu tiesības un brīvības."

B – *Savienības tiesības*

1) Harta

4. Saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 7. pantu "Privātās un ģimenes dzīves neaizskaramība":

"Ikvienai personai ir tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un saziņas neaizskaramību."

2 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva par Eiropas Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp.).

5. Hartas 52. panta "Tiesību un principu piemērošana un interpretēšana" 1. punktā ir noteikts:

"Visiem šajā Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos, un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot proporcionalitātes principu, ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības."

2) Līgums par Eiropas Savienības darbību

6. Ar LESD 20. panta 1. punktu ir izveidota Savienības pilsonība, un tajā ir noteikts, ka "ikviena persona, kam ir kādas dalībvalsts pilsonība", ir Savienības pilsonis. Saskaņā ar 20. panta 2. punkta a) apakšpunktu Savienības pilsoņiem "ir tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstu teritorijā".

7. LESD 21. panta 1. punktā ir piebilsts, ka šīs tiesības tiek īstenotas, "ievērojot Līgumos noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī to īstenošanai paredzētos pasākumus".

3) Direktīva 2004/38

8. Direktīvas 2004/38 2. pantā "Definīcijas" ir noteikts:

"Šajā direktīvā:

1) "Savienības pilsonis" ir ikviena persona, kurai ir kādas dalībvalsts valstiskā piederība;

2) "ģimenes loceklis" ir:

[..]

d) Savienības pilsoņa, kā arī viņa laulātā vai b) apakšpunktā definētā partnera apgādībā esošie tiešie augšupējie radinieki;

3) "uzņēmēja dalībvalsts" ir dalībvalsts, uz kuru pārceļas Savienības pilsonis, lai īstenotu savas brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības."

9. Direktīvas 2004/38 3. pantā "Saņēmēji" ir noteikts:

"1. Šo direktīvu piemēro visiem Savienības pilsoņiem, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un viņu ģimenes locekļiem atbilstīgi 2. panta 2. punkta definīcijai, kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem.

2. Neskarot attiecīgo personu brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības, kas tām var būt katrai atsevišķi, uzņēmēja dalībvalsts saskaņā ar saviem tiesību aktiem veicina šādu personu ieceļošanu un uzturēšanos:

a) visi pārējie ģimenes locekļi neatkarīgi no to valstiskās piederības, uz kuriem neattiecas 2. panta 2. punktā minētā definīcija un kuri ceļojuma sākuma valstī ir tā Savienības pilsoņa apgādībā vai dzīvo ar viņu vienā mājsaimniecībā, kam ir sākotnējās uzturēšanās tiesības, [..];

[..]

Uzņēmēja dalībvalsts sīki pārbauda personiskos apstākļus un pamato aizliegumu šīm personām iebraukt vai uzturēties."

10. Direktīvas 2004/38 7. panta "Tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus" 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Visiem Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā ilgāk nekā trīs mēnešus, ja:

a) viņi ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas uzņēmējā dalībvalstī; vai arī

b) viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā, un viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī; vai arī,

c) [..]

— viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī un viņi [..] pierāda attiecīgajai valsts iestādei, ka viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem un ka viņi nekļūs par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā; vai arī

d) viņi ir ģimenes locekļi, kas pavada Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar Savienības pilsoni, kurš atbilst a), b) vai c) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem.

2. Uzturēšanās tiesības, kas noteiktas 1. punktā, tiek attiecinātas arī uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts pilsoņi, bet pavada Savienības pilsoni uzņēmējā dalībvalstī vai ieceļo kopā ar viņu, ja šis Savienības pilsonis atbilst 1. punkta a), b) vai c) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem."

11. Direktīvas 2004/38 27. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Ievērojot šīs nodaļas noteikumus, dalībvalstis neatkarīgi no valstiskās piederības drīkst ierobežot Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu pārvietošanās un uzturēšanās brīvību sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumu dēļ. Šādus apsvērumus neizmanto ekonomiskos nolūkos.

2. Pasākumi, ko veic sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ, atbilst proporcionalitātes principam un pamatojas tikai uz attiecīgā indivīda personisko darbību. Iepriekšējas krimināla sodāmības pašas par sevi nav pamatojums šādu pasākumu veikšanai.

Attiecīgā indivīda personiskajai darbībai jārada faktiski, attiecīgajā brīdī esoši un pietiekami nopietni draudi, kas skar vienu no sabiedrības pamatinteresēm. Nav pieņemami apsvērumi, kas atdalīti no konkrētā gadījuma iezīmēm vai pamatojas uz vispārējas profilakses apsvērumiem."

12. Direktīvas 2004/38 28. pantā ir paredzēts:

"1. Uzņēmēja dalībvalsts, pirms pieņem lēmumu par izraidīšanu sabiedriskās kārtības vai valsts drošības dēļ, ņem vērā apsvērumus, piemēram, to, cik ilgi attiecīgais indivīds ir uzturējies tās teritorijā, viņa/viņas vecumu, veselības stāvokli, ģimenes un ekonomisko stāvokli, sociālo un kulturālo integrāciju uzņēmējā dalībvalstī un to, cik stipras saiknes viņu vieno ar izcelsmes valsti.

2. Uzņēmēja dalībvalsts nedrīkst pieņemt lēmumu par tādu Savienības pilsoņu vai viņu ģimenes locekļu izraidīšanu neatkarīgi no valstiskās piederības, kuriem ir tiesības pastāvīgi uzturēties tās teritorijā, izņemot nopietnu sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ.

3. Lēmumu par izraidīšanu nedrīkst pieņemt pret Savienības pilsoņiem, izņemot, ja lēmums pamatojas uz nopietniem valsts drošības apsvērumiem, ko definējušas dalībvalstis, ja pilsoņi:

a) ir uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī iepriekšējos desmit gadus; vai arī

b) ir nepilngadīgi, izņemot, ja izraidīšana ir vajadzīga bērna interesēs, kā to paredz 1989. gada 20. novembra Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par bērna tiesībām."

C – *Apvienotās Karalistes tiesiskais regulējums*

13. Saskaņā ar 2007. gada Robežu likuma ("*UK Borders Act 2007*", turpmāk tekstā – "Robežu likums") 32. panta 5. punktu, ja persona, kura nav Lielbritānijas pilsonis, Apvienotajā Karalistē tiek atzīta par vainīgu noziedzīgā nodarījumā un tai tiek piespriesta brīvības atņemšana vismaz uz divpadsmit mēnešiem, *Secretary of State for the Home Department* (Apvienotās Karalistes iekšlietu ministrs, turpmāk tekstā – "iekšlietu ministrs") ir jāpieņem lēmums par tās izraidīšanu. Tas ir pienākums.

14. Saskaņā ar Robežu likuma 33. pantu šis pienākums nerodas, ja notiesātās personas izraidīšana saskaņā ar lēmumu par izraidīšanu:

"(a) pārkāptu tiesības, kuras personai ir saskaņā ar [ECPAK], vai

(b) pārkāptu Apvienotās Karalistes pienākumus, kuri ir paredzēti [Bēgļu] konvencijā [3], vai

(c) pārkāptu tiesības, kuras likumpārkāpējam ir saskaņā ar Eiropas Savienības Līgumiem."

15. Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste uzskata, ka attiecībā uz šo lietu būtiskas ir 2006. gada Imigrācijas noteikumu (Eiropas Ekonomikas zona) ("*Immigration* (*European Economic Area*) *Regulations 2006*"), kuros grozījumi izdarīti 2012. gadā (turpmāk tekstā – "Imigrācijas noteikumi"), atsevišķas normas.

16. Ar Imigrācijas noteikumu 15.A panta 4.A punktu tiek atzīts sprieduma lietā *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124) iedarbīgums. Personai, kas atbilst šī 15.A panta 4.A punktā paredzētajiem kritērijiem, ir "atvasinātās tiesības uzturēties Apvienotajā Karalistē". Tomēr Imigrācijas noteikumu 15.A panta 9. punktā ir noteikts, ka persona, kas parasti izmantotu atvasinātās uzturēšanās tiesības, it īpaši saskaņā ar minētā 4.A punkta normām, tomēr nevar izmantot šīs tiesības, "ja [iekšlietu ministrs] ir pieņēmis lēmumu atbilstoši [19. panta 3. punkta b) apakšpunktam, 20. panta 1. punktam vai 20.A panta 1. punktam]".

17. Saskaņā ar Imigrācijas noteikumu 20. panta 1. punktu iekšlietu ministrs var atteikties izsniegt, atsaukt vai atteikties atjaunot reģistrācijas apliecību, uzturēšanās atļauju, dokumentu, ar ko apliecina pastāvīgo uzturēšanos, vai pastāvīgās uzturēšanās atļauju, "ja atteikums vai atsaukums ir pamatots ar sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumiem".

18. Saskaņā ar Imigrācijas noteikumu 20. panta 6. punktu šāds lēmums ir jāpieņem atbilstoši to 21. pantam.

19. Saskaņā ar Imigrācijas noteikumu 21.A pantu šo noteikumu 4. daļas grozītā redakcija tiek piemērota lēmumiem, kuri ir pieņemti tieši saistībā ar atvasinātajām uzturēšanās tiesībām. Atbilstoši minēto noteikumu 21.A panta 3. punkta a) apakšpunktam 4. daļa tiek piemērota tā, ka "atsauču uz faktu, kas pamatots ar sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumiem atbilstoši 21. pantam, vietā tiek izdarīta atsauce uz faktu, kas "veicina vispārējās intereses"".

3 — Ženēvā 1951. gada 28. jūlijā parakstītā Konvencija (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954)).

20. Apvienotās Karalistes ieskatā, šo tiesību normu iedarbība esot tāda, ka ir iespējams atteikt piešķirt atvasinātās uzturēšanās tiesības personai, kura parasti varētu pretendēt uz uzturēšanās tiesībām atbilstoši LESD 20. pantam, kā Tiesa to ir piemērojusi savā spriedumā *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124), ja tas veicina vispārējās intereses.

D – *Spānijas tiesības*

21. 2000. gada 11. janvāra Likuma 4/2000 par ārzemnieku tiesībām un brīvībām Spānijā un viņu sociālo integrāciju (*Ley Orgánica 4/2000 sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social*) (2000. gada 12. janvāra *BOE* Nr. 10, 1139. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar 2009. gada 11. decembra Konstitutīvo likumu 2/2009 par Konstitutīvā likuma 4/2000 grozījumiem (*Ley Orgánica 2/2009 de reforma de la Ley Orgánica 4/2000* (2009. gada 12. decembra *BOE* Nr. 299, 104986. lpp.), kas ir spēkā kopš 2009. gada 13. decembra (turpmāk tekstā – "Likums par ārzemniekiem"), 31. panta 3. punktā ir paredzēta iespēja piešķirt pagaidu uzturēšanās atļauju izņēmuma iemeslu dēļ, un nav nepieciešams, lai trešās valsts valstspiederīgajam iepriekš būtu bijusi vīza.

22. Likuma par ārzemniekiem 31. panta 5. un 7. punktā ir noteikts:

"5. Lai ārzemniekam atļautu uzturēšanos uz noteiktu laiku, viņam ir jābūt bez iepriekšējas krimināls odāmības Spānijā vai valstīs, kurās viņš iepriekš ir uzturējies, par Spānijas tiesību sistēmā paredzētiem noziedzīgiem nodarījumiem un nav jābūt liegtai iebraukšanai valstīs, ar kurām Spānija ir noslēgusi līgumu šajā ziņā.

[..]

7. Lai atjaunotu pagaidu uzturēšanās atļauju, vajadzības gadījumā tiek izvērtētas:

a) iepriekšējas krimināls odāmības, ņemot vērā atbrīvošanu no soda vai nosacītu atbrīvošanu no soda, vai nosacītu brīvības atņemšanas sodu;

b) indivīda pienākumu neievērošana nodokļu un sociālā nodrošinājumā jomā.

Saistībā ar šo atjaunošanu it īpaši tiek ņemti vērā ārzemnieka centieni integrēties, kuri liecina par labu [atļaujas] atjaunošanai un kuri ir jāpierāda, izmantojot pozitīvu autonomā apgabala ziņojumu, kas apliecina, ka indivīds ir piedalījies šī likuma 2.b pantā paredzētajās apmācībās."

23. Karaļa 2004. gada 30. decembra Dekrēta 2393/2004, ar kuru ir apstiprināti Konstitutīvā likuma 4/2000 īstenošanas noteikumi (*Real Decreto 2393/2004, por el que se aprueba el Reglamento de la Ley Orgánica 4/2000*) (2005. gada 7. janvāra *BOE* Nr. 6, 485. lpp.; turpmāk tekstā – "Likuma par ārzemniekiem īstenošanas noteikumi), pirmā papildu noteikuma 4. punkta beigu daļā bija paredzēts, ka "Valsts imigrācijas un emigrācijas lietu sekretariāts, pamatojoties uz Valsts iekšlietu sekretariāta sākotnējo ziņojumu, var izsniegt pagaidu uzturēšanās atļauju tādu izņēmuma apstākļu gadījumā, kuri nav paredzēti Likuma [par ārzemniekiem] īstenošanas noteikumos".

III – **Pamatlietu fakti un prejudiciālie jautājumi**

24. Atbilstošos pamatlietu faktus, kādi tie izriet no lēmumiem par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, var izklāstīt šādi.

A – *Lieta C-165/14*

25. *A. Rendón Marín* – Kolumbijas valstspiederīgais – ir divu nepilngadīgu bērnu, kuri ir dzimuši Malagā (Spānija), tēvs, proti, dēla, kuram ir Spānijas pilsonība, un meitas, kurai ir Polijas pilsonība, tēvs. Bērni vienmēr ir dzīvojuši Spānijā.

26. No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka *A. Rendón Marín* ar *Juzgado de Primera instancia de Málaga* (Malagas pirmās instances tiesa, Spānija) 2009. gada 13. maija tiesas nolēmumu tika piešķirtas atsevišķas aizgādības un izmitināšanas tiesības attiecībā uz viņa bērniem. Šo bērnu mātes, kura ir Polijas pilsone, dzīvesvieta ir nezināma. Saskaņā ar lēmumu par prejudiciāla jautājuma uzdošanu abi bērni saņem piemērotu aprūpi un izglītību.

27. *A. Rendón Marín* ir iepriekšējas krimināls odāmības. It īpaši viņš ir ticis notiesāts Spānijā ar brīvības atņemšanu uz deviņiem mēnešiem. Tomēr no 2009. gada 13. februāra viņam tika piemērota nosacīta šī soda izciešana uz diviem gadiem. Lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu pieņemšanas datumā, proti, 2014. gada 20. martā, viņš gaidīja lēmumu attiecībā uz pieteikumu par savu iepriekšējo krimināls odāmību dzēšanu no krimināls odu reģistra.

28. 2010. gada 18. februārī *A. Rendón Marín* Darba un imigrācijas lietu ministrijas Imigrācijas ģenerāldirekcijai (*Director General de Inmigración del Ministerio de Trabajo e Inmigración*, turpmāk tekstā –"Imigrācijas ģenerāldirekcija") iesniedza pieteikumu par pagaidu uzturēšanās atļaujas piešķiršanu izņēmuma apstākļu dēļ saskaņā ar Likuma par ārzemniekiem īstenošanas noteikumu pirmā papildinājuma 4. punkta beigu daļu [4].

29. No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka ar 2010. gada 13. jūlija lēmumu *A. Rendón Marín* pieteikums tika noraidīts iepriekšēju krimināls odāmību dēļ, piemērojot Likuma par ārzemniekiem 31. panta 5. punkta normas.

30. Tā kā *A. Rendón Marín* pieteikums, ar kuru pārsūdz šo lēmumu, tika noraidīts ar 2012. gada 21. marta *Audiencia Nacional* (Valsts tiesa, Spānija) spriedumu, *A. Rendón Marín* iesniedza apelācijas sūdzību par šo spriedumu *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa).

31. *A. Rendón Marín* savas apelācijas sūdzības pamatojumam izvirzīja tikai vienu pamatu, proti, sprieduma lietā *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639) un lietā *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124) kļūdainu interpretāciju, jo judikatūra šajās lietās, viņaprāt, esot ļāvusi viņam piešķirt lūgto uzturēšanās atļauju, kā arī Likuma par ārzemniekiem 31. panta 3. un 7. punkta pārkāpumu.

32. Iesniedzējtiesa norāda, ka neatkarīgi no katras lietas konkrētajiem apstākļiem, tāpat kā sprieduma lietā *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639) un lietā *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124) gadījumos, pamatlietā atteikums piešķirt uzturēšanās atļauju Spānijā attiecībā uz *A. Rendón Marín* nozīmējot valsts teritorijas un tādējādi Eiropas Savienības teritorijas piespiedu atstāšanu, kas izraisot abu viņa bērnu, no kuriem viens ir nepilngadīgs bērns, kuram ir Spānijas pilsonība un kurš ir atkarīgs no sava tēva, jo viņa mātes dzīvesvieta nav zināma, izceļošanu no Savienības teritorijas [5]. Tomēr tā norāda, ka, atšķirībā no iepriekš minētajos Tiesas spriedumos izvērtētajiem gadījumiem, šajā lietā pastāv likumīgs aizliegums piešķirt uzturēšanās atļauju, ja pieteikuma iesniedzējam ir iepriekšējas krimināls odāmības Spānijā. Līdz ar to iesniedzējtiesa vaicā, vai valsts tiesības, ar kurām katrā ziņā un bez pielāgošanas iespējas konkrētajam gadījumam ir aizliegts piešķirt uzturēšanās atļauju, ja ir

4 — Par šīs tiesību normas saturu skat. šo secinājumu 23. punktu.

5 — Ir jānorāda, ka *A. Rendón Marín* meita, kurai ir Polijas pilsonība, ir minēta tikai lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu faktisko apstākļu aprakstā. Savukārt saistībā ar iemesliem, kuri ir likuši iesniedzējtiesai uzdot jautājumu Tiesai, *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) atsaucas vienīgi uz nepilngadīgu personu, kurai ir Spānijas pilsonība.

iepriekšējas krimināsodāmības valstī, kurā atļauja tiek lūgta – lai gan tas nenovēršami nozīmē, ka nepilngadīgai personai, kurai ir Savienības pilsonība un kura ir atkarīga no [uzturēšanās] atļaujas pieteikuma iesniedzēja, tiek liegtas tiesības uzturēties Savienības teritorijā –, atbilst minētajai Tiesas judikatūrai, kurā ir interpretēts LESD 20. pants.

33. Šādos apstākļos *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) ar 2014. gada 20. marta spriedumu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2014. gada 7. aprīlī, nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai ar [LESD] 20. pantu, interpretējot to spriedumu [*Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639)] un [*Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124)] kontekstā, ir saderīgs valsts tiesiskais regulējums, kas izslēdz iespēju piešķirt uzturēšanās atļauju tēvam – kura nepilngadīgais bērns ir Eiropas Savienības pilsonis un ir atkarīgs no tēva –, tādēļ ka tēvam ir iepriekšēja krimināsodāmība valstī, kurā viņš lūdz atļauju, lai gan tā rezultātā nepilngadīgais bērns ir spiests izceļot no Savienības teritorijas, ņemot vērā to, ka viņam ir jāseko savam tēvam?"

B – *Lieta C-304/14*

34. *CS* ir Marokas valstspiederīgā. 2002. gadā Marokā viņa salaulājās ar Lielbritānijas pilsoni. 2003. gada septembrī viņai tika piešķirta vīza, pamatojoties uz viņas laulībām, un viņa likumīgi ieceļoja Apvienotajā Karalistē ar atļauju uzturēties tajā līdz 2005. gada 20. augustam. 2005. gada 31. oktobrī viņai tika piešķirta atļauja pastāvīgi uzturēties Apvienotajā Karalistē.

35. 2007. gadā viņa izšķīrās no sava vīra. Viņa izlīga un pēc tam no jauna ar viņu apprecējās 2010. gadā. 2011. gadā šajā laulībā Apvienotajā Karalistē piedzima dēls. Bērns ir Lielbritānijas pilsonis. Vienīgi *CS* nodrošina faktisku bērna aizgādību.

36. 2012. gada 21. martā *CS* tika atzīta par vainīgu noziedzīgā nodarījumā. 2012. gada 4. maijā viņai tika piespriesta brīvības atņemšanu uz divpadsmit mēnešiem.

37. 2012. gada 2. augustā *CS* tika paziņots, ka viņas notiesāšanas dēļ viņa jāizraida no Apvienotās Karalistes. 2012. gada 30. augustā *CS* iesniedza pieteikumu par patvēruma piešķiršanu. Viņas pieteikumu izskatīja Apvienotās Karalistes kompetentā iestāde – iekšlietu ministrs.

38. 2012. gada 2. novembrī, pēc tam, kad *CS* bija izcietusi savu cietumsodu, viņa tika atbrīvota, un 2013. gada 9. janvārī iekšlietu ministrs noraidīja viņas pieteikumu par patvēruma piešķiršanu [6]. Lēmums par *CS* izraidīšanu no Apvienotās Karalistes uz valsti, kas nav Savienības dalībvalsts, tika pieņemts saskaņā ar Robežu likuma 32. panta 5. punktu. Izmantojot savas pārsūdzības tiesības, *CS* pārsūdzēja iekšlietu ministra lēmumu *First-tier Tribunal* (*Immigration Chamber and Asylum Chamber*) (Pirmās instances tiesa (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta)). 2013. gada 3. septembrī viņas pieteikums tika apmierināts, pamatojoties uz to, ka viņas izraidīšana izraisītu Bēgļu konvencijas, ECPAK 3. un 8. panta un ES līgumu pārkāpumu.

39. Savā lēmumā *First-tier Tribunal* (*Immigration and Asylum Chamber*) (Pirmās instances tiesa (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta)) konstatēja, ka *CS* izraidīšanas gadījumā neviens cits ģimenes loceklis Apvienotajā Karalistē nevarētu aprūpēt bērnu, kas nozīmē, ka tad viņam būtu jādodas līdzi mātei uz Maroku. Atsaucoties uz tiesībām saistībā ar *CS* bērna Eiropas pilsonību atbilstoši LESD 20. pantam un spriedumam lietā *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124), *First-tier Tribunal* (*Immigration and Asylum Chamber*) (Pirmās instances tiesa (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta))

6 — Lēmuma nobeiguma elements bija secinājums, ka attiecībā uz *CS* ir jāpieņem lēmums par izraidīšanu viņas krimināsodāmības dēļ.

nosprieda, ka: "neviens Eiropas Savienības pilsonis nevar tikt netieši izraidīts no Eiropas Savienības teritorijas nekādos apstākļos. [..] Šis pienākums nepieļauj nekādus izņēmumus, tostarp, ja [..] vecākiem ir iepriekšējas krimināLsodāmības. [..] Līdz ar to attiecīgais lēmums par izraidīšanu neatbilst tiesību normām, jo ar to tiek pārkāptas bērna tiesības saskaņā ar LESD 20. pantu."

40. Iekšlietu ministram tika atļauts iesniegt pārsūdzību *Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) London* (Augstākā administratīvā tiesa (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta), Londona). Iekšlietu ministra vārdā tika apgalvots, ka *First-tier Tribunal* (*Immigration and Asylum Chamber*) (Pirmās instances tiesa (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta)) ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā savā vērtējumā un secinājumos par visiem motīviem, uz kuriem balstoties tā ir apmierinājusi *CS* prasību, tostarp vērtējumā un secinājumos attiecībā uz tiesībām, kuras ir bērnam saskaņā ar LESD 20. pantu, spriedumu lietā *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124) un *CS* atvasinātajām tiesībām. Iekšlietu ministrs it īpaši norādīja, ka Savienības tiesībām neesot pretrunā tas, ka *CS* tiek izraidīta uz Maroku, pat ja tas liegtu iespēju viņas bērnam, kurš ir Savienības pilsonis, faktiski izmantot ar šo statusu saistītās galvenās tiesības.

41. Šādos apstākļos *Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) London* (Augstākā administratīvā tiesa (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta), Londona) ar 2014. gada 4. jūnija spriedumu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2014. gada 24. jūnijā, nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Eiropas Savienības tiesības un it īpaši LESD 20. pants liedz dalībvalstij izraidīt no tās teritorijas uz valsti, kas nav Savienības dalībvalsts, valstspiederīgo, kurš nav Savienības pilsonis, kura faktiskā aizgādībā ir bērns, kas ir šīs dalībvalsts pilsonis (un līdz ar to ir Savienības pilsonis), ja, šādi rīkojoties, tiktu atņemta iespēja bērnam, kurš ir Savienības pilsonis, faktiski izmantot savas galvenās tiesības kā Savienības pilsonim?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša, kādos apstākļos šāda izraidīšana būtu atļauta saskaņā ar Savienības tiesībām?

3) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša, cik lielā mērā vajadzības gadījumā Direktīvas [2004/38] 27. un 28. pants ietver atbildi uz otro jautājumu?"

IV – **Tiesvedības Tiesā**

42. Lietā C-165/14 rakstveida apsvērumus iesniedza *A. Rendón Marín*, Spānijas, Grieķijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes, Polijas un Apvienotās Karalistes valdības, kā arī Eiropas Komisija, bet lietā C-304/14 – *CS*, Apvienotās Karalistes, Francijas, Polijas valdības, kā arī Komisija.

43. Ar 2015. gada 2. jūnija lēmumu Tiesa, piemērojot tās Reglamenta 29. panta 1. punktu, nodeva abas lietas vienam iztiesāšanas sastāvam, proti, virspalātai, un tā, piemērojot šī Reglamenta 77. pantu, šīm lietām organizēja kopīgu tiesas sēdi.

44. Tiesas sēdē, kas notika 2015. gada 30. jūnijā, mutvārdu apsvērumi tika sniegti *A. Rendón Marín*, *CS* vārdā, Spānijas, Apvienotās Karalistes, Dānijas un Polijas valdību vārdā, kā arī Komisijas vārdā.

V – **Analīze**

A – *Par Tiesas kompetenci lietā C-165/14*

45. No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem, kā arī no apsvērumiem, kurus tiesas sēdē pauda *A. Rendón Marín* un Spānijas valdība, izriet, ka pēc tam, kad par 2012. gada 21. marta spriedumu, ar kuru noraidīts pieteikums, ar ko pārsūdzēts lēmums par uzturēšanās atļaujas atteikumu, tika iesniegta apelācijas sūdzība, saistībā ar kuru *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) ir iesniegusi šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, prasītājs pamatlietā Spānijas valdības apakšdelegācijai Malagā iesniedza divus jaunus pieteikumus par pagaidu uzturēšanās atļaujas piešķiršanu sakarā ar izņēmuma apstākļiem. Tomēr katrs no šiem pieteikumiem bija balstīts uz jaunu pamatojumu, proti, ģimenes iesakņošanos, kas ir paredzēta Likuma par ārzemniekiem jauno īstenošanas noteikumu [7] 124. panta 3. punktā [8].

46. Saistībā ar pirmo no šiem abiem pieteikumiem no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka Spānijas valdības apakšdelegācija Malagā to ir noraidījusi ar 2014. gada 17. februāra lēmumu iepriekšēju krimināsodāmību dēļ, piemērojot Likuma par ārzemniekiem 31. panta 5. punktu un Likuma par ārzemniekiem jauno īstenošanas noteikumu 128. pantu [9].

47. Saistībā ar otro pieteikumu Spānijas valdība tiesas sēdē norādīja, ka 2015. gada 18. februārī Spānijas valdības apakšdelegācija Malagā prasītājam pamatlietā ir piešķīrusi pagaidu uzturēšanās atļauju. Šajā ziņā no *A. Rendón Marín* mutvārdu apsvērumiem izriet, ka viņš ir saņēmis šo pagaidu uzturēšanās atļauju izņēmuma apstākļu dēļ, pamatojoties uz ģimenes iesakņošanos, *sakarā ar to*, ka Spānijas kompetentā iestāde *bija dzēsusi viņa iepriekšējās krimināsodāmības no krimināsodu reģistra*.

48. Tādējādi *A. Rendón Marín*, šķiet, tagad ir saņēmis pagaidu uzturēšanās atļauju, kuru viņš bija lūdzis. Kaut gan tas neietekmē lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, jo visi nosacījumi šī lūguma iesniegšanai bija izpildīti tā iesniegšanas brīdī [10], jautājums ir par to, vai strīds ir atrisināts un vai joprojām ir jāatbild uz uzdoto prejudiciālo jautājumu. Tātad šis jautājums attiecas nevis uz problēmu saistībā ar *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieņemamību [11], bet gan uz iespējamo Tiesas kompetences neesamību [12].

49. Gan no LESD 267. panta teksta, gan no tā sistēmas izriet, ka prejudiciāla nolēmuma tiesvedības priekšnoteikums ir tas, ka valsts tiesā tiešām norit tiesvedība, kurā tai ir jāpieņem lēmums, kurā var ņemt vērā Tiesas spriedumu sakarā ar prejudiciālo jautājumu [13]. Tātad pamatlietas esamība ir būtisks Tiesas kompetences nosacījums, kas var tikt izvirzīts un kas pat ir jāizvirza pēc savas iniciatīvas [14].

7 — Apstiprināti ar Karaļa 2011. gada 20. aprīļa Dekrētu 557/2011, ar kuru apstiprina Konstitutīvo likumu 4/2000 par ārzemnieku tiesībām un brīvībām Spānijā un viņu sociālo integrāciju, pēc tā grozīšanas ar Konstitutīvo likumu 2/2009 (*Real Decreto 557/2011 por el que se aprueba el Reglamento de la Ley Orgánica 4/2000, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social, tras su reforma por Ley Orgánica 2/2009*) (2011. gada 30. aprīļa *BOE* Nr. 103, 43821. lpp.).

8 — Šajā jaunajā pantā ir paredzēti uzturēšanās atļaujas piešķiršanas nosacījumi sakarā ar ģimenes iesakņošanos. Tajā skaidri ir paredzēta iespēja piešķirt uzturēšanās atļauju nepilngadīga bērna, kurš ir Spānijas pilsonis, vecākam gadījumā, ja bērns ir viņa apgādībā un dzīvo kopā ar viņu.

9 — Skat. šo secinājumu 23. punktu.

10 — Šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta F. Dž. Džeikobsa [*F. G. Jacobs*] secinājumus lietā *Djabali* (C-314/96, EU:C:1997:248, 16. punkts). Skat. arī spriedumu lietā *Djabali* (C-314/96, EU:C:1998:104, 17.–23. punkts). Izskatāmajā lietā lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu juridisko un faktisko apstākļu apraksts *ļauj* Tiesai sniegt noderīgu Savienības tiesību interpretāciju. Skat. Reglamenta 94. pantu.

11 — Par atšķirību starp šiem diviem procesuālajiem jautājumiem skat. ģenerāladvokāta N. Vāla [*N. Wahl*] secinājumus lietā *Gullotta* un *Farmacia di Gullotta Davide & C.* (C-497/12, EU:C:2015:168, 16. un 22. punkts). Skat. arī Naômé, C., *Le renvoi préjudiciel en droit européen – Guide pratique*, Larcier, Brisele, 2010, 2. izd., 85. un 86. lpp.

12 — Skat. ģenerāladvokāta N. Vāla secinājumus lietā *Gullotta* un *Farmacia di Gullotta Davide & C.* (C-497/12, EU:C:2015:168, 17. punkts un tajā minētā judikatūra), kuros viņš norāda, ka "Tiesas kompetenci veido Līgumos paredzētā tiesību aizsardzības tiesā sistēma, kas ir pieejama tikai gadījumos, ja ir ievēroti attiecīgie [Līgumos] paredzētie nosacījumi".

13 — Spriedums *UGT-Rioja* u.c. (no C-428/06 līdz C-434/06, EU:C:2008:488, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

14 — Turpat (40. punkts).

50. Šajā lietā, kā izriet no šo secinājumu 45. punkta, uzturēšanās atļaujas piešķiršana ir notikusi vienīgi pēc tam, kad par spriedumu, ar kuru noraidīts pieteikums, ar ko pārsūdzēts lēmums par minētās uzturēšanās atļaujas atteikumu, tika iesniegta apelācijas sūdzība, kuru izskatot *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) ir iesniegusi Tiesā lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Ja izrādītos, ka *A. Rendón Marín* patiešām ir saņēmis pagaidu uzturēšanās atļauju, kuru viņš bija lūdzis [15], būtu jāuzskata, ka pamatlietai nav priekšmeta, jo *A. Rendón Marín* prasījumi ir tikuši apmierināti. Tomēr, pat ja šķiet apšaubāmi, ka Tiesas atbilde ir vajadzīga, lai ļautu *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) pieņemt savu nolēmumu, kā prasīts LESD 267. pantā, es uzskatu, ka Tiesa nevar galīgi, pamatojoties vienīgi uz tiesas sēdē sniegto informāciju, konstatēt, ka *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) nav jāturpina tiesvedība. Proti, tai, iespējams, tas būs jādara tāda iemesla dēļ, kas neizriet no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem.

51. Šajā ziņā, manuprāt, ir atbilstoši jautāt iesniedzējtiesai, vai tā vēlas uzturēt spēkā savu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu un vai pastāv iemesli uzskatīt, ka Tiesas atbilde joprojām ir vajadzīga lietas izspriešanai. Šis solis būtu saderīgs ar Tiesas judikatūru, kurā noteikts, ka lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatā ir nevis konsultatīvu viedokļu formulēšana par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem, bet gan vajadzība efektīvi atrisināt strīdu [16].

52. Gadījumā, ja Tiesa pēc sazināšanās ar iesniedzējtiesu izlemtu, ka atbilde joprojām ir vajadzīga, es izvērtēšu uzdoto jautājumu, jo iesniedzējtiesa to nav atsaukusi.

B – *Par lietas būtību lietās C-165/14 un C-304/14*

53. Abi lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurus iesniegušas attiecīgi *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) un *Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) London* (Augstākā administratīvā tiesa (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta), Londona), būtībā attiecas uz LESD 20. panta interpretāciju un šīs tiesību normas tvērumu vai nu spriedumu *Zhu* un *Chen* [17] (lieta C-165/14) un *Ruiz Zambrano* [18] (lietas C-165/14 un C-304/14) kontekstā, vai vienīgi šī pēdējā minētā sprieduma kontekstā, ņemot vērā īpatnību, ka prasītājiem ir iepriekšējas krimināls odāmības.

54. Vispirms es atgādinu, ka ar LESD 267. pantu ieviestajā valsts tiesu un Tiesas sadarbības procedūrā Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai noderīga atbilde, kas ļautu valsts tiesai atrisināt strīdu, kuru tā izskata. Saistībā ar to, ja nepieciešams, Tiesai ir jāpārformulē tai uzdotie jautājumi. Tiesas uzdevums ir interpretēt visas Savienības tiesību normas, kas valsts tiesām vajadzīgas, lai atrisinātu tajās izskatāmos strīdus, pat ja šīs normas nav nepārprotami minētas šo tiesu uzdotajos jautājumos [19].

55. Līdz ar to, pat ja iesniedzējtiesa savus jautājumus formāli ir uzdevusi tikai par LESD 20. panta interpretāciju, šāds apstāklis neliedz Tiesai sniegt valsts tiesai visus Savienības tiesību interpretācijas elementus, kuri tai var būt noderīgi, izspriežot iztiesājamo lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa ir vai nav uz tiem atsaukusies savu jautājumu formulējumā. Šajā ziņā Tiesai no visas valsts tiesas iesniegtās informācijas, it īpaši no lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu pamatojuma, ir jāizdala tie Savienības tiesību elementi, kuru interpretācija ir nepieciešama, ņemot vērā strīda priekšmetu [20].

15 — Es atgādinu, ka nosacījumi, kuri LESD 267. pantā ir noteikti attiecībā uz Tiesas kompetenci, ir jāievēro ne tikai brīdī, kad valsts tiesa vēršas Tiesā, bet gan visas tiesvedības laikā. Skat. ģenerāladvokāta N. Vāla secinājumus lietā *Gullotta* un *Farmacia di Gullotta Davide & C.* (C-497/12, EU:C:2015:168, 19. punkts). Skat. Tiesas Reglamenta 100. pantu, kurā ir noteikts:

"1. Tiesa turpina izskatīt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu tik ilgi, kamēr to neatsauc tiesa, kas ar šo lūgumu vērsusies Tiesā. [..].
2. Tomēr Tiesa jebkurā brīdī var konstatēt, ka vairs netiek izpildītas attiecībā uz tās kompetenci izvirzītās prasības."

16 — Skat. it īpaši spriedumus *Zabala Erasun* u.c. (no C-422/93 līdz C-424/93, EU:C:1995:183, 29. punkts); *Djabali* (C-314/96, EU:C:1998:104, 19. punkts), kā arī *García Blanco* (C-225/02, EU:C:2005:34, 28. punkts).

17 — C-200/02, EU:C:2004:639.

18 — C-34/09, EU:C:2011:124.

19 — Skat. it īpaši spriedumu lietā *Betriu Montull* (C-5/12, EU:C:2013:571, 40. punkts un tajā minētā judikatūra).

20 — Turpat (41. punkts un tajā minētā judikatūra).

56. Šajā gadījumā iesniedzējtiesa lietā C-165/14 būtībā vēlas noskaidrot, pirmkārt, vai Direktīvai 2004/38 ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā ir noteikts, ka automātiski tiek atteikta uzturēšanās atļauja trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir vecāks nepilngadīgam bērnam, kurš ir Savienības pilsonis, ir viņa apgādībā un dzīvo kopā ar viņu uzņēmējā dalībvalstī, ja viņam ir iepriekšējas krimināls odāmības, un, otrkārt, vai LESD 20. pants, interpretējot to spriedumu lietā *Zhu* un *Chen* [21] un lietā *Ruiz Zambrano* [22] kontekstā, nepieļauj šo pašu valsts tiesisko regulējumu, kurā ir noteikts, ka automātiski tiek atteikta uzturēšanās atļauja trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir vecāks nepilngadīgiem bērniem, kuri ir Savienības pilsoņi un kuri ir viņa atsevišķā aizgādībā, ja viņam ir iepriekšējas krimināls odāmības un ja minētā atteikuma dēļ šiem bērniem ir jāatstāj Savienības teritorija.

57. Kas attiecas uz lietu C-304/14, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai LESD 20. pants nepieļauj to, ka dalībvalsts izraida no savas teritorijas uz valsti, kas nav Savienības dalībvalsts, trešās valsts valstspiederīgo, kas ir vecāks bērnam, kurš ir šīs dalībvalsts pilsonis un kurš faktiski ir viņa atsevišķā aizgādībā, ja tas liegtu iespēju bērnam, kurš ir Savienības pilsonis, faktiski izmantot savas galvenās tiesības kā Savienības pilsonim.

58. Tā kā abās lietās ir izvirzīti līdzīgi jautājumi, es piedāvāju sniegt kopīgus secinājumus. Taču ir jānorāda, ka, lai gan šīs abas lietas ir līdzīgas, starp tām tomēr pastāv atšķirības un tādējādi pastāv atšķirības starp *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) un *Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) London* (Augstākā administratīvā tiesa (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta), Londona) Tiesai iesniegtajiem jautājumiem. Tādēļ, pirms tiek analizēti iesniedzējtiesu uzdoto jautājumu būtiskie aspekti, manuprāt, ir atbilstoši vispirms izvērtēt pamatlietu īpatnības.

1) Lietu īpatnības

59. Situācijām, kuras tiek aplūkotas pamatlietās, vispirms ir kopīgs tas, ka pamatlietu dalībnieki ir trešo valstu valstspiederīgie, kas ir vecāki mazgadīgiem Savienības pilsoņiem, kuri dzīvo savā attiecīgajā dalībvalstī un kuri ir viņu atsevišķā aizgādībā. Turpinot – šie bērni, kuri ir Savienības pilsoņi, vienmēr ir dzīvojuši savā attiecīgajā dalībvalstī. Visbeidzot abiem – gan *A. Rendón Marín*, gan *CS* – ir tikusi piespriesta brīvības atņemšana attiecīgi uz deviņiem un divpadsmit mēnešiem.

60. Tomēr abām pamatlietām piemīt zināmas atšķirības. Šīs atšķirības it īpaši ir saistītas ar to, ka viens no attiecīgajiem bērniem – *A. Rendón Marín* meita – dzīvo dalībvalstī, kas nav viņas pilsonības dalībvalsts, atbilstoši attiecīgās valsts tiesiskā regulējuma veidam ([uzturēšanās] atļaujas atteikums Spānijā un lēmums par izraidīšanu no Apvienotās Karalistes) [23], kā arī *A. Rendón Marín* un *CS* izdarīto pārkāpumu smaguma pakāpi (deviņu mēnešu cietumsoda, kas tika piespriests *A. Rendón Marín*, nosacīta izciešana, savukārt *CS* ir izcietusi savu divpadsmit mēnešu cietumsodu).

61. Vispirms saistībā ar *A. Rendón Marín meitas situāciju* (viņai ir Polijas pilsonība), kura ir dzimusi Spānijā un nekad nav atstājusi šo dalībvalsti – vispirms ir jānosaka, vai šāda situācija ietilpst Direktīvas 2004/38 piemērošanas jomā, kā to apgalvo Grieķijas, Itālijas un Polijas valdības, kā arī Komisija. Šī analīze tiks izklāstīta turpinājumā [24].

62. Tālāk saistībā ar *attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma veidu* es vēlos precizēt dažus īpašus izskatāmo lietu aspektus.

21 — C-200/02, EU:C:2004:639.

22 — C-34/09, EU:C:2011:124.

23 — Attiecībā uz *CS* situāciju ir jānorāda, ka viņa Apvienotajā Karalistē likumīgi ieceļoja kā Lielbritānijas pilsoņa laulātā ar uzturēšanās atļauju uz noteiktu laiku. Pēc tam viņai tika izsniegta pastāvīgā uzturēšanās atļauja šajā dalībvalstī.

24 — Skat. šo secinājumu 81.–88. punktu.

63. Lietā C-165/14 no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem, kā arī *A. Rendón Marín* un Spānijas valdības norādēm tiesas sēdē izriet, ka Spānijas valdības apakšdelegācijas Malagā 2014. gada 17. februāra lēmumā par atteikumu piešķirt uzturēšanās atļauju ir norādīts, ka atbilstoši Likuma par ārzemniekiem 28. panta 3. punktam, skatot to kopā ar Likuma par ārzemniekiem īstenošanas noteikumu 24. pantu, *A. Rendón Marín* "ir jāatstāj Spānija ne vēlāk kā piecpadsmit dienu laikā no dienas, kad ir ticis paziņots [lēmums par pieteikuma noraidīšanu]".

64. Šajā ziņā Spānijas valdība savos rakstveida un mutvārdu apsvērumos apgalvo, ka attiecīgo Spānijas tiesību aktu piemērošana un līdz ar to rīkojums atstāt teritoriju neizraisa trešās valsts valstspiederīgā automātisku izraidīšanu viņa iepriekšējo kriminālsodāmību dēļ. Proti, kompetentajai iestādei vispirms ir jāpierāda, ka attiecīgā persona ir izdarījusi Likuma par ārzemniekiem 53. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzēto likuma pārkāpumu, un pēc tam ir jāuzsāk soda piemērošanas procedūra, kuras rezultātā, iespējams, var tikt noteikts sods izraidīšanas veidā.

65. Tomēr šajā ziņā *A. Rendón Marín* tiesas sēdē uzsvēra, ka, ja personai, kura uzturas Spānijā, nav uzturēšanās atļaujas, tā izdara administratīvu pārkāpumu, kas var tikt sodīts ar rīkojumu par izraidīšanu.

66. Katrā ziņā no lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu sniegtās informācijas izriet, ka atteikums piešķirt *A. Rendón Marín* uzturēšanās atļauju Spānijā iepriekšēju kriminālsodāmību dēļ viņam nozīmētu piespiedu izceļošanu no valsts teritorijas un tādējādi no Savienības teritorijas, kas ietvertu arī abu viņa bērnu izceļošanu no Savienības teritorijas.

67. Lietā C-304/14 ir jānorāda, kā to min iesniedzējtiesa, ka saskaņā ar attiecīgajiem Apvienotās Karalistes tiesību aktiem iekšlietu ministram obligāti ir jāpieņem lēmums par izraidīšanu attiecībā uz personu, kas nav Lielbritānijas pilsonis, kurš ir atzīts par vainīgu noziedzīgā nodarījumā un kuram ir piespriests brīvības atņemšanas sods vismaz uz divpadsmit mēnešiem [25].

68. Visbeidzot attiecībā uz *A. Rendón Marín* un *CS* izdarīto *pārkāpumu smaguma pakāpi* – man šķiet lietderīgi izdarīt atsauces uz šādiem faktiem.

69. Lietā C-165/14 no lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka *A. Rendón Marín* iesniegto pieteikumu par pagaidu uzturēšanās atļaujas piešķiršanu izņēmuma apstākļu dēļ Imigrācijas ģenerāldirekcija ir noraidījusi *iepriekšēju kriminālsodāmību esamības dēļ*, piemērojot Likuma par ārzemniekiem 31. panta 5. punktu. Tomēr, kā izriet no šo secinājumu 27. punkta, deviņu mēnešu cietumsods, kas tika piespriests *A. Rendón Marín*, ir ticis piemērots nosacīti un viņš savu cietumsodu neizcietīs. Turklāt lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu pieņemšanas dienā viņš gaidīja kompetentās iestādes lēmumu attiecībā uz pieteikumu par viņa iepriekšējo kriminālsodāmību dzēšanu no kriminālsodu reģistra [26].

70. Lietā C-304/14, pretēji *A. Rendón Marín*, *CS* ir tikusi atzīta par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, par ko viņai piespriesta brīvības atņemšana uz divpadsmit mēnešiem, proti, sods, kuru viņa faktiski ir izcietusi. Turklāt sakarā ar viņas sodāmību un to, ka viņa nav Lielbritānijas pilsone, attiecībā uz viņu ir pieņemts lēmums par izraidīšanu no Apvienotās Karalistes [27].

71. Ņemot vērā šo lietu īpatnības, vispirms būtu jānoskaidro, vai *A. Rendón Marín* un viņa bērnu situācija, kā arī *CS* un viņas bērna situācija ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā. Ja atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša, es izvērtēšu iesniedzējtiesas norādītās īpašās problēmas, proti, *A. Rendón Marín* un *CS* iepriekšējo kriminālsodāmību ietekmi uz viņu uzturēšanās tiesību atzīšanu.

25 — Skat. arī šo secinājumu 13. punktu.

26 — Šajā ziņā skat. šo secinājumu 46. un 47. punktu.

27 — Par šī lēmuma par izraidīšanu obligāto raksturu skat. šo secinājumu 13. un 67. punktu.

2) Ievada piezīmes

72. Saistībā ar pamatlietām Tiesai ir jāinterpretē Savienības tiesības, lai pārbaudītu attiecīgo valsts tiesību aktu atbilstību Savienības tiesībām tādu situāciju kontekstā, kuras attiecas, pirmkārt, uz mazgadīgu Savienības pilsoņu, kuri vienmēr ir dzīvojuši savā attiecīgajā dalībvalstī, tiesībām uzturēties Savienības teritorijā un tādējādi uz viņu vecāka, kurš ir trešās valsts valstspiederīgais, kura atsevišķā aizgādībā ir bērni, uzturēšanās tiesībām un, otrkārt, uz dalībvalsts iespēju atteikties piešķirt uzturēšanās atļauju vai nolemt izraidīt šādus trešo valstu valstspiederīgos viņu iepriekšējo krimināsodāmību dēļ.

73. Šajā kontekstā, pirms tiek izvērtēti uzturēšanās tiesību veidi, kurus Tiesa ir piešķīrusi Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem, īsumā ir jāaplūko kompetences piešķiršanas princips imigrācijas tiesību jomā.

a) Par kompetences piešķiršanas principu imigrācijas tiesību jomā

74. Brīvības, drošības un tiesiskuma telpas jomā Savienība dala kompetenci ar dalībvalstīm, kā ir paredzēts LESD 4. panta 2. punkta j) apakšpunktā. Šīs kompetences mērķi un īstenošanas kārtība ir precizēti LESD trešās daļas V sadaļā. LESD 67. pantā ir paredzēts, ka Savienība it īpaši izstrādā uz dalībvalstu solidaritāti balstītu kopēju imigrācijas politiku, kas ir taisnīga attiecībā pret trešo valstu valstspiederīgajiem. Tādējādi, lai paredzētu jebkuru pasākumu, kas minēts LESD 79. panta 2. punktā [28], tiek piemērota parastā likumdošanas procedūra. Pēc subsidiaritātes pārbaudes veikšanas Savienības kompetences īstenošanai ir priekšroka attiecībā uz dalībvalstīm. Tādējādi tās zaudē savu pašu kompetenci Savienības iesaistīšanās apmērā. Tā kā Savienības kompetence migrācijas jomā ir saskaņošanas kompetence, izslēdzošās sekas atšķiras atkarībā no konkrēta Savienības iesaistīšanās apjoma un intensitātes [29]. Tādēļ tiek pieņemti kopīgi noteikumi, izmantojot direktīvas, kuras dalībvalstīm ir pienākums pārņemt, tomēr tās var pieņemt tiesību aktus par jautājumiem, kas nav ietverti šajās direktīvās, un tām ir arī iespēja atkāpties no kopīgiem noteikumiem, ciktāl direktīvas to atļauj. Šādos apstākļos dalībvalstis principā saglabā savu kompetenci imigrācijas tiesību jomā.

75. Savukārt, ja runa ir par situāciju, kurā tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties tiek aplūkotas saskaņā ar Savienība tiesībām, dalībvalstīm esošā rīcības brīvība imigrācijas jautājumā nedrīkst apdraudēt tiesību normu par Savienības pilsonību vai pārvietošanās brīvību piemērošanu, pat ja šīs tiesību normas attiecas ne tikai uz Savienības pilsoņa situāciju, bet arī uz trešās valsts valstspiederīgā, kurš ir viņa ģimenes loceklis, situāciju.

b) Par uzturēšanās tiesību veidiem, ko Tiesa ir piešķīrusi Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem

76. Ir jāprecizē, ka Tiesa savā judikatūrā, it īpaši pamatojoties uz Līgumiem, ir atzinusi Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem triju veidu uzturēšanās tiesības.

28 — Šajā pantā vienlaikus ir ietverta gan likumīga, gan nelikumīga imigrācija.

29 — Protokolā Nr. 25 par kopīgas kompetences īstenošanu ir noteikts, ka, "ja Eiropas Savienība ir rīkojusies kādā konkrētā jomā, šo kompetenču darbības joma attiecas tikai uz tiem elementiem, kas noteikti attiecīgajā Savienības aktā, un tādēļ neattiecas uz visu jomu".

77. Attiecībā uz pirmo divu veidu uzturēšanos – tās ir uzturēšanās tiesības, kuras ir piešķirtas Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem un kuras tiek īstenotas *valstī, kuras pilsonība ir Savienības pilsonim* [30]. Pirmais tiesību veids ir tāda pilsoņa tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos, kas iepriekš ir izmantojis vai vienlaikus izmanto pārvietošanās brīvību, un tās izriet no aizlieguma radīt šķēršļus [31]. Otrais tiesību veids izriet no LESD 20. panta lietderīgās iedarbības, un to mērķis ir novērst, ka pilsonim tiek liegts izmantot galvenās tiesības, kuras viņam piešķir Savienības pilsonība [32]. Runa ir par izņēmuma gadījumiem [33].

78. Attiecībā uz trešo uzturēšanās tiesību veidu – tās tiek piešķirtas Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem *uzņēmējā dalībvalstī* [34]. Proti, Tiesa ir atzinusi, ka Savienības pilsonis, kurš nekad nav atstājis dalībvalsts teritoriju, var atsaukties uz tiesībām, kuras izriet no Līguma, ja vien viņš ir citas dalībvalsts pilsonis [35]. Šīs uzturēšanās tiesības tā ir pamatojusi ar Savienības pilsoņa uzturēšanās tiesību lietderīgo iedarbību [36].

79. Ir jāuzsver, ka izskatāmās lietas ietver vienīgi iepriekš minēto otro un trešo uzturēšanās tiesību veidu [37].

80. Šīs judikatūras ietvaros vispirms es izvērtēšu to, vai *A. Rendón Marín* un viņa abu bērnu situācija, kā arī *CS* un viņas bērna situācija ietilpst Savienības tiesību un it īpaši Līguma normu par Savienības pilsonību piemērošanas jomā.

3) Par uzturēšanās tiesībām, kas piešķirtas Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem uzņēmējā dalībvalstī – *A. Rendón Marín* un viņa meitas situācijas analīze saistībā ar Direktīvu 2004/38

81. Personu brīva pārvietošanās ir viena no pamatbrīvībām, kas raksturīgas iekšējam tirgum. Šī pamatbrīvība aptver teritoriju bez iekšējām robežām, kurā šī brīvība tiek nodrošināta saskaņā ar Līguma nosacījumiem [38].

82. Personu tiesības brīvi pārvietoties izpaužas kā dalībvalsts pilsoņa un tādējādi Savienības pilsoņa pārvietošanās ārpus savas dalībvalsts. Tomēr izskatāmajās lietās ne *A. Rendón Marín* bērni, kuri ir Spānijas un Polijas pilsoņi, ne *CS* bērns, kurš ir Lielbritānijas pilsonis, nav šķērsojuši robežu. Līdz ar to šīs lietas principā neietver Savienības pilsoņa tiesības uz brīvu pārvietošanos no vienas dalībvalsts uz citu. Proti, Direktīvu 2004/38 piemēro visiem Savienības pilsoņiem, "kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un viņu ģimenes locekļiem". Tādējādi Direktīva 2004/38 principā nav piemērojama tādās situācijās, kāda ir *A. Rendón Marín* un viņa dēla, kuram ir Spānijas pilsonība, un *CS* un viņas bērna, kuram ir Lielbritānijas pilsonība, situācija.

30 — Skat. manus secinājumus lietā *McCarthy* u.c. (C-202/13, EU:C:2014:345).

31 — Skat. spriedumus *Singh* (C-370/90, EU:C:1992:296); *Carpenter* (C-60/00, EU:C:2002:434); *Eind* (C-291/05, EU:C:2007:771), kā arī *McCarthy* u.c. (C-202/13, EU:C:2014:2450).

32 — Skat. spriedumu *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124).

33 — Saistībā ar šī veida situāciju izņēmuma raksturu skat. spriedumus *McCarthy* (C-434/09, EU:C:2011:277, 47. punkts); *Dereci* u.c. (C-256/11, EU:C:2011:734, 64. punkts); *Iida* (C-40/11, EU:C:2012:691, 71. punkts), kā arī *Alokpa* un *Moudoulou* (C-86/12, EU:C:2013:645, 32. punkts).

34 — Šīs uzturēšanās tiesības ir tikušas piešķirtas mazgadīga Savienības pilsoņa vecākiem, lai gan principā viņi nevarēja pretendēt uz radinieka augšupējā līnijā, kurš ir apgādājams, statusu, jo viņi neatbilda uzturēšanās tiesību nosacījumiem, kuri paredzēti Padomes 1990. gada 28. jūnija Direktīvā 90/364/EEK par tiesībām uz dzīvesvietu (OV L 180, 26. lpp.) (kas tika aizstāta un atcelta ar Direktīvu 2004/38). Skat. spriedumu *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 43.–46. punkts).

35 — Skat. spriedumu *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639). Skat. arī spriedumu *Garcia Avello* (C-148/02, EU:C:2003:539).

36 — Skat. spriedumu *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 45. punkts). Skat. arī spriedumu *Alokpa* un *Moudoulou* (C-86/12, EU:C:2013:645, 28. punkts).

37 — Skat. šo secinājumu 77. un 78. punktu.

38 — Skat. Direktīvas 2004/38 preambulas 2. apsvērumu.

83. Tomēr Spānijas, Grieķijas, Itālijas un Polijas valdības, kā arī Komisija uzskata, ka *A. Rendón Marín* meitas, kurai ir Polijas pilsonība, situācija, proti, tāda mazgadīga bērna situācija, kurš uzturas dalībvalstī, kas nav viņa pilsonības dalībvalsts, ietilpst Direktīvas 2004/38 piemērošanas jomā. Proti, šāda situācija varot tikt pielīdzināta situācijai, kura ir pamatā spriedumam lietā *Zhu* un *Chen* [39].

84. Līdz ar to ir jāizvērtē, vai, ņemot vērā lietas C-165/14 apstākļus, mazgadīgs bērns, kurš ir Savienības pilsonis un kurš uzturas dalībvalstī, kas nav viņa pilsonības dalībvalsts, atbilst Direktīvā 2004/38 izklāstītajiem nosacījumiem.

a) Direktīvas 2004/38 piemērojamība *A. Rendón Marín* un viņa meitas situācijai

85. Saskaņā ar Direktīvas 2004/38 preambulas 3. apsvērumu tās mērķis ir vienkāršot un nostiprināt visu Savienības pilsoņu brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības. Sākuma punkts, lai noteiktu, vai uzturēšanās tiesības var tikt balstītas uz šo direktīvu, ir tās 3. pants. Šī panta "Saņēmēji" 1. punktā ir noteikts, ka minēto direktīvu it īpaši piemēro visiem Savienības pilsoņiem, kas "uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un viņu ģimenes locekļiem". Šī situācija skaidri atbilst *A. Rendón Marín* meitas situācijai, kura uzturas Spānijā – dalībvalstī, kas nav viņas pilsonības dalībvalsts.

86. Spriedumā lietā *Zhu* un *Chen* [40] Tiesa ir uzskatījusi, ka tāda mazgadīga bērna, Savienības pilsoņa, situācija, kurš dzīvo dalībvalstī, kas nav viņa pilsonības dalībvalsts, un kurš nav īstenojis savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, tomēr ietilpst Savienības tiesību normu personu brīvas pārvietošanās jomā [41], it īpaši Direktīvas 90/364, kas aizstāta un atcelta ar Direktīvu 2004/38, normu piemērošanas jomā. Savā argumentācijā Tiesa ir uzsvērusi, ka dalībvalsts pilsoņa situācija tāpēc vien, ka viņš ir dzimis uzņēmējā dalībvalstī un nav izmantojis tiesības uz brīvu pārvietošanos, nevar tikt pielīdzināta tikai iekšējai situācijai, liedzot šim pilsonim uzņēmējā dalībvalstī gūt labumu no Savienības tiesību normām personu brīvas pārvietošanās un uzturēšanās jomā [42]. Tiesa arī ir norādījusi, ka LESD 21. panta 1. punktā paredzētās tiesības uzturēties dalībvalstu teritorijā ir tieši atzītas visiem Savienības pilsoņiem skaidrā un precīzā Līguma tiesību normā [43].

87. Galu galā *A. Rendón Marín* meitai tāpēc vien, ka viņai ir dalībvalsts pilsoņa un tādējādi Savienības pilsoņa statuss, ir tiesības atsaukties uz LESD 21. panta 1. punktu. Tomēr Tiesa uzskata, ka šīs Savienības pilsoņu tiesības uzturēties citā dalībvalstī ir atzītas, ievērojot Līgumā un tā piemērošanai pieņemtajās tiesību normās paredzētos ierobežojumus un nosacījumus [44]; minētie ierobežojumi un nosacījumi ir jāpiemēro, ievērojot Savienības tiesībās noteiktās robežas un atbilstoši šo tiesību vispārējiem principiem, it īpaši samērīguma principam [45].

88. Šādos apstākļos es uzskatu, ka šajā lietā ar LESD 21. panta 1. punktu un Direktīvu 2004/38 *A. Rendón Marín* meitai principā ir piešķirtas uzturēšanās tiesības Spānijā. Tomēr vēl ir jāpārbauda, vai viņš pats kā tiešs radinieks augšupējā līnijā un trešās valsts valstspiederīgais var pretendēt uz uzturēšanās tiesībām.

39 — C-200/02, EU:C:2004:639.

40 — C-200/02, EU:C:2004:639.

41 — Turpat (19., 20. un 25.–27. punkts). Es atgādinu, ka savā spriedumā lietā *Baumbast* un *R* (C-413/99, EU:C:2002:493, 75. punkts) Tiesa jau bija atzinusi, ka, "ja bērniem ir tiesības uzturēties uzņemošajā dalībvalstī, lai apgūtu vispārējās izglītības kursus saskaņā ar [Padomes 1968. gada 15. oktobra] Regulas (EEK) Nr. 1612/68 [par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā (OV L 257, 2. lpp.)] 12. pantu, šī tiesību norma ir jāinterpretē tā, ka tā dod tiesības tam no vecākiem, kas galvenokārt rūpējas par šiem bērniem, neatkarīgi no viņa pilsonības uzturēties kopā ar viņiem, lai veicinātu šo tiesību izmantošanu, arī ja vecāki šajā laikā ir šķīrušies vai arī tas no vecākiem, kuram ir Eiropas Savienības pilsoņa statuss, vairs nav migrējošs darba ņēmējs uzņemošajā dalībvalstī".

42 — Spriedums *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 19. punkts).

43 — Turpat (26. punkts).

44 — Turpat (26. punkts).

45 — Skat. it īpaši spriedumu *Baumbast* un *R* (C-413/99, EU:C:2002:493, 91. punkts).

89. Atvasinātās uzturēšanās tiesības *A. Rendón Marín* var tikt piešķirtas tikai tad, ja viņa meita, kas ir mazgadīga nepilngadīga Savienības pilsone, atbilst nosacījumiem, kuri ir noteikti Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā [46]. It īpaši šajā normā ir paredzēts, ka Savienības pilsoņa līdzekļi ir pietiekami viņam pašam un viņa ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā, un viņam ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī, bet tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

90. Šajā ziņā vispirms es atgādinu, ka Tiesa jau ir nospriedusi, ka, lai gan Savienības pilsonim ir jābūt pietiekamiem līdzekļiem, Savienības tiesībās nav ietvertas nekādas prasības par šo līdzekļu izcelsmi, proti, tos var nodrošināt tostarp trešās valsts valstspiederīgais, kas ir attiecīgo pilsoņu, mazgadīgu personu, vecāks [47]. Līdz ar to Tiesa ir konstatējusi, ka, "neļaujot vecākam, kurš ir kādas dalībvalsts vai trešās valsts valstspiederīgais un kura aizgādībā ir nepilngadīgs Savienības pilsonis, uzturēties kopā ar šo pilsoni uzņemošajā dalībvalstī, tiktu pilnībā liegta šī pilsoņa uzturēšanās tiesību lietderīgā iedarbība, jo mazgadīga bērna uzturēšanās tiesību *izmantošana* obligāti nozīmē, ka šim bērnam ir tiesības būt kopā ar personu, kuras faktiskā aizgādībā bērns atrodas, un ka tāpēc šai personai ir jābūt iespējai dzīvot kopā ar bērnu uzņemošajā dalībvalstī šīs uzturēšanās laikā" [48]. Tādējādi Tiesa ir uzskatījusi, ka, ja LESD 21. pantā un Direktīvā 2004/38 ir piešķirtas uzturēšanās tiesības uzņēmējā dalībvalstī citas dalībvalsts mazgadīgam pilsonim, kurš atbilst šīs direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta nosacījumiem, tad šīs pašas tiesību normas ļauj vecākam, kura faktiskā aizgādībā ir šis pilsonis, uzturēties ar viņu uzņēmējā dalībvalstī [49].

91. Šajā lietā no lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka bērni saņem piemērotu aprūpi un izglītību. Tādējādi šķiet, ka tēvs pienācīgi nodrošina viņu iztikas līdzekļus. Turklāt tiesas sēdē Spānijas valdība norādīja, ka saskaņā ar Spānijas tiesību aktiem *A. Rendón Marín* ir veselības apdrošināšana viņam pašam un viņa bērniem. Ņemot to vērā, tieši iesniedzējtiesai būs jākonstatē, vai *A. Rendón Marín* meitai pašai vai ar viņa tēva starpniecību ir pietiekami līdzekļi un visaptverošs veselības apdrošināšanas segums Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

92. Šajos apstākļos es uzskatu, ka *A. Rendón Marín* un viņas meitas situācija principā ietilpst LESD 21. panta un Direktīvas 2004/38 piemērošanas jomā.

b) Iepriekšēju krimināLsodāmību ietekme uz atvasināto uzturēšanās tiesību atzīšanu, ņemot vērā Direktīvas 2004/38 27. un 28. pantu

93. Tagad ir jāizvērtē, vai atvasinātās uzturēšanās tiesības, kuras ir *A. Rendón Marín*, var tikt ierobežotas saskaņā ar tādu tiesību normu, kāda tiek aplūkota pamatlietā, ar kuru sākotnējās uzturēšanās atļaujas iegūšana *automātiski* tiek pakārtota iepriekšēju krimināLsodāmību neesamībai Spānijā vai valstīs, kurās viņš iepriekš ir uzturējies.

94. Turpinājumā izklāstīto iemeslu dēļ es tā nedomāju.

46 — No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka *A. Rendón Marín* meita ir dzimusi Spānijā 2003. gadā. Tādēļ es nevaru izslēgt, ka viņa nav ieguvusi tiesības pastāvīgi uzturēties šajā dalībvalstī atbilstoši Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punktam. Tādā gadījumā, kā pamatoti to norāda Polijas valdība, viņas uzturēšanās tiesības neesot pakārtotas šīs direktīvas III nodaļā paredzētajiem nosacījumiem, it īpaši tās 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta nosacījumiem.

47 — Spriedumi *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 30. punkts), kā arī *Alokpa* un *Moudoulou* (C-86/12, EU:C:2013:645, 27. punkts).

48 — Spriedumi *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 45. punkts), kā arī *Alokpa* un *Moudoulou* (C-86/12, EU:C:2013:645, 28. punkts). Mans izcēlums.

49 — Spriedumi *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 46. un 47. punkts), kā arī *Alokpa* un *Moudoulou* (C-86/12, EU:C:2013:645, 29. punkts).

95. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ikviens pārvietošanās un uzturēšanās tiesību ierobežojums ir atkāpe no personu brīvas pārvietošanās pamatprincipa, kas ir jāsaprot šauri, un dalībvalstis vienpusēji nevar noteikt tās tvērumu [50]. Līdz ar to, lai Savienības tiesībām nebūtu pretrunā *A. Rendón Marín* lūgtās uzturēšanās atļaujas atteikums, pamatlietā aplūkotajai tiesību normai ir jāatbilst Savienības likumdevēja paredzētajiem ierobežojumiem un nosacījumiem.

96. Pirmkārt, saistībā ar atkāpēm no *A. Rendón Marín* uzturēšanās tiesībām Tiesa sistemātiski atgādina Direktīvas 2004/38 27. pantā ietvertos noteikumus [51]. Šī panta 1. punktā ir paredzēts, ka dalībvalsts neatkarīgi no valstiskās piederības drīkst ierobežot Savienības pilsoņa un viņa ģimenes locekļa pārvietošanās un uzturēšanās brīvību sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ. Tomēr šādas atkāpes tiek ļoti stingri regulētas. Kā izriet no Direktīvas 2004/38 27. panta 2. punkta pirmās daļas, lai Savienības pilsoņa vai viņa ģimenes locekļa pārvietošanās un uzturēšanās brīvības ierobežošanas pasākumi, it īpaši sabiedriskās kārtības pasākumi, būtu pamatoti, ir jāievēro samērīguma princips un ir jābalstās tikai uz attiecīgā indivīda personisko darbību [52]. Šajā normā arī ir paredzēts, ka iepriekšējas krimināsodāmības pašas par sevi nav pamatojums šādu pasākumu veikšanai. Šīs pašas direktīvas 27. panta 2. punkta otrajā daļā ir noteikts, ka attiecīgās personas darbībai ir jārada faktiski, attiecīgajā brīdī esoši un pietiekami nopietni draudi, kas skar vienu no sabiedrības pamatinteresēm [53]. Šajā normā ir precizēts, ka nav pieņemami apsvērumi, kas atdalīti no konkrētā gadījuma iezīmēm vai pamatojas uz vispārējas profilakses apsvērumiem [54].

97. Taču man nešķiet, ka *A. Rendón Marín* situācija atbilst šo secinājumu 95. un 96. punktā atgādinātajiem nosacījumiem. Šajā ziņā ir jānorāda, ka pamatlietā aplūkotajā tiesiskajā regulējumā sākotnējās uzturēšanās atļaujas iegūšana *automātiski* un bez jebkādas iespējas to mainīt tiek pakārtota krimināsodāmību neesamībai Spānijā vai valstīs, kurās attiecīgā persona iepriekš ir uzturējusies.

98. Šajā lietā, kā izriet no šo secinājumu 69. punkta, iesniedzējtiesa norāda, ka, piemērojot šo tiesisko regulējumu, *A. Rendón Marín* pieteikums par pagaidu uzturēšanās atļaujas piešķiršanu izņēmuma apstākļu dēļ ir ticis noraidīts tāpēc, ka ir iepriekšējas krimināsodāmības. Tātad uzturēšanās atļauja tika atteikta automātiski, neņemot vērā prasītāja pamatlietā īpašo situāciju, proti, neizvērtējot ne viņa personīgo darbību, ne iespējamos faktiskos draudus, ko viņš varētu radīt sabiedriskajai kārtībai vai valsts drošībai. Savos rakstveida apsvērumos Polijas valdība arī ir norādījusi, ka lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nekas nenorāda, ka šie apstākļi ir tikuši izskatīti un izvērtēti.

50 — Skat. it īpaši spriedumus *Duyn* (41/74, EU:C:1974:133, 18. punkts); *Bonsignore* (67/74, EU:C:1975:34, 6. punkts); *Rutili* (36/75, EU:C:1975:137, 27. punkts); *Bouchereau* (30/77, EU:C:1977:172, 33. punkts); *Calfa* (C-348/96, EU:C:1999:6, 23. punkts); *Orfanopoulos* un *Oliveri* (C-482/01 un C-493/01, EU:C:2004:262, 64. un 65. punkts); Komisija/Spānija (C-503/03, EU:C:2006:74, 45. punkts); Komisija/Vācija (C-441/02, EU:C:2006:253, 34. punkts), kā arī Komisija/Nīderlande (C-50/06, EU:C:2007:325, 42. punkts).

51 — Skat. Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par to, kā tiek īstenota Direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā (COM(2008) 840, galīgā redakcija, 8. lpp.), kurā ir noteikts, ka "Direktīvas VI nodaļa nosaka dalībvalstu tiesības atteikt ieceļošanu vai izraidīt ES pilsoņus un viņu ģimenes locekļus. Taču tas ir saistīts ar striktām materiālām un procesuālām [garantijām], kuru mērķis ir nodrošināt līdzsvaru starp dalībvalstu un ES pilsoņu interesēm". It īpaši saistībā ar tiesību ieceļot dalībvalsts teritorijā atteikumu Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem, trešo valstu valstspiederīgajiem, skat. spriedumu Komisija/Spānija (C-503/03, EU:C:2006:74, 43. un 45. punkts).

52 — Šajā ziņā skat. it īpaši spriedumus *Bonsignore* (67/74, EU:C:1975:34, 6. punkts) un Komisija/Vācija (C-441/02, EU:C:2006:253, 93. punkts).

53 — Skat. it īpaši spriedumus *Rutili* (36/75, EU:C:1975:137, 28. punkts); *Bouchereau* (30/77, EU:C:1977:172, 35. punkts); *Orfanopoulos* un *Oliveri* (C-482/01 un C-493/01, EU:C:2004:262, 66. punkts), kā arī *Jipa* (C-33/07, EU:C:2008:396, 23. punkts).

54 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Bonsignore* (67/74, EU:C:1975:34, 7. punkts).

99. Atbilstošo apstākļu izvērtēšanas kontekstā es norādu, ka no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka *A. Rendón Marín* ir ticis notiesāts par noziedzīgu nodarījumu, kas ir izdarīts 2005. gadā. Šī iepriekšējā krimināltiesvedība pati par sevi var pamatot uzturēšanās atļaujas atteikumu vienīgi tad, ja "papildus sabiedriskās kārtības traucējumiem, ko rada jebkurš likumpārkāpums", viņa personiskā darbība radītu "faktiskus, attiecīgajā brīdī esošus un pietiekami nopietnus draudus, kas skar vienu no sabiedrības pamatinteresēm" [55].

100. Turklāt Tiesa ir nospriedusi, ka nosacījumam par attiecīgajā brīdī esošiem draudiem principā ir jābūt spēkā laikā, kad tiek īstenots attiecīgais pasākums [56], kas šajā gadījumā, šķiet, tā nav. Proti, tas, ka *A. Rendón Marín* piespriestais sods ir ticis piemērots nosacīti, man liek domāt, ka viņš nav izcietis savu cietumsodu.

101. Otrkārt, attiecībā uz iespējamo *A. Rendón Marín* izraidīšanu – es atgādinu nepieciešamību, pirmkārt, ņemt vērā pamattiesības, kuru ievērošanu nodrošina Tiesa, it īpaši tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, kuras ir minētas Hartas 7. pantā un ECPAK 8. pantā [57], un, otrkārt, ievērot samērīguma principu.

102. Tādējādi, lai izvērtētu, vai izraidīšanas pasākums ir samērīgs ar sasniedzamo leģitīmo mērķi, šajā gadījumā – sabiedriskās kārtības un valsts drošības aizsardzību, ir jāņem vērā Direktīvas 2004/38 28. panta 1. punkta kritēriji, proti, tas, cik ilgi ieinteresētā persona ir uzturējusies uzņēmējas dalībvalsts teritorijā, viņas vecums, veselības stāvoklis, ģimenes un ekonomiskais stāvoklis, sociālā un kulturālā integrācija uzņēmējā dalībvalstī, un tas, cik stipras saiknes viņu vieno ar izcelsmes valsti. Man šķiet, ka arī pārkāpuma smaguma pakāpe ir jāvērtē samērīguma principa ietvaros.

103. Visbeidzot ir jānorāda, ka Direktīvas 2004/38 preambulas 23. apsvērumā [58] ir minēta vajadzība īpaši aizsargāt personas, kas tiešām ir integrējušās uzņēmējā dalībvalstī.

104. Ņemot vērā iepriekš minēto, man ir jāsecina, ka Direktīvā 2004/38 paredzētie izņēmuma saistībā ar sabiedrisko kārtību vai valsts drošību piemērošanas nosacījumi, kā tos ir interpretējusi Tiesa, nav izpildīti un ka šajā lietā šo izņēmumu nevar pamatot tāds uzturēšanās tiesību ierobežojums, kāds izriet no pamatlietā aplūkotā tiesiskā regulējuma. Katrā ziņā tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, ņemot vērā visus iepriekš minētos elementus.

c) Starpsecinājums lietā C-165/14

105. Pamatojoties uz visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem, es ierosinu konstatēt, ka Direktīva 2004/38 attiecas uz *A. Rendón Marín* un viņa meitas, kurai ir Polijas pilsonība, situāciju. Līdz ar to LESD 21. pants un Direktīva 2004/38 ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru automātiski tiek atteikta uzturēšanās atļauja trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir nepilngadīga bērna, Savienības pilsoņa, kurš ir viņa apgādībā un dzīvo kopā ar viņu uzņēmējā dalībvalstī, vecāks, ja viņam ir iepriekšējas krimināltiesvedības.

55 — Skat. it īpaši spriedumus *Rutili* (36/75, EU:C:1975:137, 28. punkts); *Bouchereau* (30/77, EU:C:1977:172, 35. punkts); *Orfanopoulos* un *Oliveri* (C-482/01 un C-493/01, EU:C:2004:262, 66. punkts), kā arī *Jipa* (C-33/07, EU:C:2008:396, 23. punkts). Es atgādinu, ka visi šie kritēriji ir kumulatīvi. Skat. Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par norādījumiem, kā labāk transponēt un piemērot Komisijas Direktīvu 2004/38 COM(2009) 313, galīgā redakcija, 11. lpp.

56 — Skat. it īpaši spriedumus *Bouchereau* (30/77, EU:C:1977:172, 28. punkts) un Komisija/Spānija (C-503/03, EU:C:2006:74, 44. punkts).

57 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Tsakouridis* (C-145/09, EU:C:2010:708, 52. punkts).

58 — Minētajā preambulas apsvērumā ir noteikts, ka "Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu izraidīšana sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ var nopietni kaitēt personām, kas, īstenojot ar Līgumu piešķirtās tiesības un brīvības, ir faktiski integrējušās uzņēmējā dalībvalstī".

4) Par uzturēšanās tiesībām, kas piešķirtas Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem dalībvalstī, kuras pilsonība ir Savienības pilsonim – *A. Rendón Marín* un viņa bērnu situācijas un *CS* un viņas bērna situācijas analīze

106. Manuprāt, *A. Rendón Marín* un viņa meitas, kurai ir Polijas pilsonība, situācija ietilpst Direktīvas 2004/38 piemērošanas jomā. Tomēr gadījumā, ja iesniedzējtiesa, pārbaudot šajā direktīvā paredzētos nosacījumus, secinātu, ka šie nosacījumi nav izpildīti, spriedumā *Ruiz Zambrano* [59] izklāstītā principa ietvaros es analizēšu *A. Rendón Marín* un viņa bērnu situāciju kopā ar *CS* un viņas bērna situāciju.

a) Savienības pilsonība Tiesas judikatūrā

107. LESD 20. pants, kas ikvienai personai, kurai ir kādas dalībvalsts pilsonība, piešķir Savienības pilsonību [60], nozīmē, ka dalībvalsts pilsonība ir priekšnosacījums Savienības pilsoņa statusa izmantošanai. Šis statuss kopš tā ieviešanas Līgumos [61] ir visu dalībvalstu pilsoņu statuss [62]. Tādējādi tas ir leģitimējis Eiropas integrācijas procesu, nostiprinot Savienības pilsoņu piedalīšanos [63]. Šajā ziņā, kā Tiesa vairākkārt ir atgādinājusi, Savienības pilsonība ir paredzēta kā dalībvalstu pilsoņu pamatstatuss [64].

108. Pamatbrīvība pārvietoties un uzturēties visā Savienībā ir saistīta ar Savienības pilsoņa statusu [65]. Tādējādi kā "personas statuss, kam ir transnacionāla piemērojamība", tas ir radījis nepieciešamos nosacījumus, lai to savstarpēji atzītu un tātad savstarpēji zinātu dalībvalstu sabiedrība un pilsoņi [66]; šo nosacījumu attīstība ietilpst dalībvalstu pilsoņu konkrēto attiecību ar valsts iestādēm īpašajā kontekstā [67]. Tieši šīs attiecības ir ļāvušas attiecīgajiem pilsoņiem pieprasīt tiesības, pamatojoties uz Savienības pilsoņa statusu. Atzīstot šīs tiesības, Tiesas judikatūrai ir nozīmīga vai pat izšķiroša loma šī pamatstatusa veidošanā, kurš šobrīd ir pilsoņu Eiropas identitātes būtiska sastāvdaļa [68].

59 — C-34/09, EU:C:2011:124.

60 — Spriedumi *D'Hoop* (EU:C:2002:432, 27. punkts) un *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124, 40. punkts).

61 — Attiecībā uz apgalvojumu, kuru Tiesa ir sniegusi spriedumā *Grzelczyk* (C-184/99, EU:C:2001:458, 31. punkts), ģenerāladvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*] uzskatīja, ka "[..] minētā apgalvojuma ietekme ir tikpat svarīga un tālejoša kā sākotnējās Tiesas judikatūras secinājumi. Uzskatu, ka Tiesas sniegtajai Savienības pilsonības izpratnei lietā *Gryzelczyk* [(C-184/99, EU:C:2001:458)], iespējams, ir tāda pati nozīme kā tās paustajam novatoriskajam apgalvojumam lietā *Van Gend & Loos* [(26/62, EU:C:1963:1)], saskaņā ar kuru "Kopiena ir uzskatāma par jaunu starptautisko tiesību regulējumu, kura nodrošināšanai valstis [..] ir ierobežojušas savas suverēnās tiesības un kura subjekti ir ne tikai dalībvalstis, bet arī to pilsoņi"". Skat. ģenerāladvokātes E. Šarpstones secinājumus lietā *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2010:560, 68. punkts).

62 — Par Savienības pilsonības piemērojamību pēc Māstrihtas līguma skat. O'Leary, S., *The evolving Concept of Community Citizenship, From the Free Movement of Persons to Union Citizenship*, Hāga, Londona, Bostona (Kluwer), 1996.

63 — Skat. manus secinājumus lietā *McCarthy* u.c. (C-202/13, EU:C:2014:345, 39. un 40. punkts).

64 — Skat. it īpaši spriedumus *Grzelczyk* (C-184/99, EU:C:2001:458, 31. punkts); *D'Hoop* (C-224/98, EU:C:2002:432, 28. punkts); *Baumbast* un *R* (C-413/99, EU:C:2002:493, 82. punkts); *Garcia Avello* (C-148/02, EU:C:2003:539, 22. punkts); *Orfanopoulos* un *Oliveri* (C-482/01 un C-493/01, EU:C:2004:262, 65. punkts); *Pusa* (C-224/02, EU:C:2004:273, 16. punkts); *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 25. punkts); *Bidar* (C-209/03, EU:C:2005:169, 31. punkts); Komisija/Austrija (C-147/03, EU:C:2005:427, 45. punkts); *Schempp* (C-403/03, EU:C:2005:446, 15. punkts); Spānija/Apvienotā Karaliste (C-145/04, EU:C:2006:543, 74. punkts); Komisija/Nīderlande (C-50/06, EU:C:2007:325, 32. punkts), *Huber* (C-524/06, EU:C:2008:724, 69. punkts); *Rottmann* (C-135/08, EU:C:2010:104); *Prinz* un *Seeberger* (C-523/11 un C-585/11, EU:C:2013:524, 24. punkts), kā arī *Martens* (C-359/13, EU:C:2015:118, 21. punkts).

65 — Šajā ziņā skat. Lenaerts, K., un Gutièrrez-Fons, J. A., "Ruiz-Zambrano (C-34/09) o de la emancipación de la Ciudadanía de la Unión de los límites inherentes a la libre circulación", *Revista española de derecho europeo*, Nr. 40, 2011, 493.–521. lpp., 518. lpp.

66 — Savienības pilsonības "priekšnosacījums ir politiskas saiknes esamība starp Eiropas pilsoņiem, pat ja nav runas par tādu saikni kā piederība noteiktai tautai. Tieši otrādi, šī politiskā saikne vieno Eiropas tautas. Tās pamatā ir šo tautu savstarpējā apņemšanās savas attiecīgās politiskās kopienas atvērt pārējiem Eiropas pilsoņiem un veidot jaunu pilsoniskās un politiskās solidaritātes formu Eiropas mērogā. Tai nav nepieciešama noteiktas tautas pastāvēšana, bet tā balstās uz to, ka pastāv Eiropas politiskā telpa, saistībā ar kuru rodas tiesības un pienākumi". Skat. ģenerāladvokāta L. M. Pojareša Maduru [*L. M. Poiares Maduro*] secinājumus lietā *Rottmann* (C-135/08, EU:C:2009:588, 23. punkts).

67 — Šajā ziņā skat. Azoulai, L., "La citoyenneté européenne, un statut d'intégration sociale", *Chemins d'Europe. Mélanges en l'honneur de Jean Paul Jacqué*, 2010, 2.–28. lpp.

68 — Skat. manus secinājumus lietā *McCarthy* u.c. (C-202/13, EU:C:2014:345, 39. un 40. punkts).

109. Proti, Tiesa kā vienas no tiesībām, kuras tā ir atzinusi Savienības pilsoņiem [69], vispirms ir norādījusi viņu tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi papildu tiesību normām par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos [70]. Pēc tam saistībā ar tiesībām uz brīvu pārvietošanos Savienības teritorijā tā viņiem ir atzinusi uzturēšanās tiesības un tiesības saņemt tādu pašu attieksmi, kāda ir nodrošināta uzņēmējas dalībvalsts pilsoņiem [71]. Visbeidzot tā ir interpretējusi Līguma normas par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, ņemot vērā Savienības pilsonību [72].

110. Šis plašais judikatūras darbs, ar kuru Tiesa ir iedzīvinājusi Savienības pilsonību, ir un vēl arvien pakāpeniski tiek īstenots ciešā sadarbībā ar valsts tiesām prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā. Visā šajā sadarbībā Tiesa ir ievērojusi saskaņotu judikatūras virzienu, kas ir sniedzis ievērojamu ieguldījumu Savienības pilsoņa pamatstatusa veidošanā.

111. Izskatāmajās lietās sevišķi atbilstoši ir trīs Tiesas interpretējumi judikatūrā, proti, spriedumi lietās *Zhu* un *Chen* [73], *Rottmann* [74] un *Ruiz Zambrano* [75].

112. Spriedumā *Zhu* un *Chen* [76], uz kuru jau esmu izdarījis atsauci šo secinājumu 86. un 87. punktā, situācijā, kurā bērns, kurš ir Savienības pilsonis, nekad nav izbraucis no Apvienotās Karalistes [77], Tiesa ir uzskatījusi, ka šis bērns bez savu vecāku klātbūtnes un palīdzības pilnībā un faktiski nevar īstenot tiesības, kuras viņam ir kā Savienības pilsonim.

113. Spriedums lietā *Rottmann* [78] ir rosinājis Tiesu precizēt, ka Savienības tiesību piemērojamība nav pakārtota pārrobežu aspekta esamībai [79]. Pēc tam, kad Tiesa apstiprināja dalībvalstu kompetenci pilsonības iegūšanas un zaudēšanas jomā [80], tā tomēr atgādināja, ka, "pat ja kāds jautājums ietilpst dalībvalstu kompetencē, gadījumos, kad piemērojamas Savienības tiesības, attiecīgajām valsts tiesību normām ir tās jāievēro" [81]. Saistībā ar to Tiesa ir pamatojusies uz pastāvīgo judikatūru, kas šajā ziņā attiecas uz situācijām, kurās tiesību akti, kas pieņemti jautājumā, kas ietilpst valsts kompetencē, ir

69 — Šajā ziņā skat. Azoulai, L., minēts iepriekš, 6. lpp.

70 — Skat. it īpaši spriedumu *Martínez Sala* (C-85/96, EU:C:1998:217).

71 — Skat. it īpaši spriedumus *Baumbast* un *R* (C-413/99, EU:C:2002:493); *Trojani* (C-456/02, EU:C:2004:488), kā arī *Bidar* (C-209/03, EU:C:2005:169).

72 — Skat. it īpaši spriedumus *Collins* (C-138/02, EU:C:2004:172); *Ioannidis* (C-258/04, EU:C:2005:559), kā arī *Vatsouras* un *Koupatantze* (C-22/08 un C-23/08, EU:C:2009:344).

73 — C-200/02, EU:C:2004:639.

74 — C-135/08, EU:C:2010:104.

75 — C-34/09, EU:C:2011:124.

76 — C-200/02, EU:C:2004:639.

77 — Spriedumā *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639) bērns piedzima Apvienotās Karalistes daļā (Ziemeļīrijā) un, apmetoties uz dzīvi Kārdifā, Velsā, pārvietojās vienīgi šīs valsts iekšienē.

78 — C-135/08, EU:C:2010:104, 38.–42. punkts. Atgādinājumam – šajā spriedumā Tiesa ir spriedusi par pasākumu, ar kuru dalībvalsts (šajā gadījumā Vācijas Federatīvās Republikas Bavārijas federālā zeme) paredzēja atņemt Vācijas pilsonību, ko *J. Rottmann* bija ieguvis naturalizācijas kārtībā ar viltu pēc tam, kad bija atstājis Austriju un apmeties uz dzīvi Vācijā. Tomēr Vācijas un Austrijas valdības, kā arī Komisija ir norādījušas, ka "apstāklis, ka tādā gadījumā kā pamatlietā ieinteresētā persona ir izmantojusi savas tiesības uz brīvu pārvietošanos pirms savas naturalizācijas, pats par sevi vien nevar būt pārrobežu aspekts, kam varētu būt nozīme saistībā ar minētās naturalizācijas kārtībā iegūtās pilsonības atņemšanu". Izskatot šo argumentāciju, Tiesa ir piekritusi neņemt vērā *J. Rottmann* tiesību uz brīvu pārvietošanos iepriekšēju izmantošanu un ir aplūkojusi nākotni, nevis pagātni. Šajā ziņā skat. ģenerāladvokātes E. Šarpstones secinājumus lietā *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2010:560, 94. punkts).

79 — Spriedums *Rottmann* (C-135/08, EU:C:2010:104, 48. punkts). Šī lieta nebija pirmā lieta attiecībā uz Savienības pilsonību, kurā reālas pārvietošanās elements aiz robežām bija vai nu grūti manāms, vai vispār nepastāvēja. Proti, jau lieta *Garcia Avello* (C-148/02, EU:C:2003:539) attiecās uz vecākiem, Spānijas un Beļģijas pilsoņiem, kuri pārcēlās uz Beļģiju, bet viņu bērni, kuriem bija dubultā Spānijas un Beļģijas pilsonība un kuru apstrīdētais uzvārds bija prasības priekšmets, piedzima Beļģijā un nekad nebija izbraukuši no tās. Tāpat lietā *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639) bērns nekad nebija izbraucis no Apvienotās Karalistes. Šajā ziņā skat. ģenerāladvokātes E. Šarpstones secinājumus lietā *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2010:560, 77. punkts). Skat. arī spriedumus *Garcia Avello* (C-148/02, EU:C:2003:539), kā arī *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639).

80 — Spriedumi *Micheletti* u.c. (C-369/90, EU:C:1992:295, 10. punkts); *Mesbah* (C-179/98, EU:C:1999:549, 29. punkts); *Zhu un Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 37. punkts), kā arī *Rottmann* (C-135/08, EU:C:2010:104, 39. punkts).

81 — Spriedums *Rottmann* (C-135/08, EU:C:2010:104, 41. punkts).

tikuši izvērtēti Savienības tiesību gaismā [82]. Tādējādi, tā kā šīs situācijas ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, tajās ir jāievēro Savienības tiesības un tās ir pakļautas pārbaudei Tiesā. Proti, pieņemot valsts pasākumus, Savienības pilsoņa statusam nevar tikt liegta tā efektīvā iedarbība, un tādējādi nedrīkst tikt pārkāptas tiesības, kuras tas piešķir [83]. Protams, tas nenozīmē, ka dalībvalstis ir zaudējušas savu kompetenci pilsonības jomā! Tomēr šajā judikatūrā ir uzsvērts, ka dalībvalstīm, īstenojot savu kompetenci pilsonības jautājumā, ir jāievēro Savienības tiesības [84]. Citiem vārdiem sakot, tieši īstenojot savu kompetenci, dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt, lai Savienības tiesībām netiktu liegta to lietderīgā iedarbība.

114. Tādējādi spriedumā lietā *Rottmann* [85] Tiesa ir atzinusi, ka ar LESD 20. pantu piešķirtais Savienības pilsoņa statuss ir tik būtisks, ka situācija, kurā tiek aplūkots Savienības pilsonis un kuras rezultātā var *zaudēt* minēto statusu un ar to saistītās tiesības, "pēc *savas dabas un savu seku dēļ* ietilpst Savienības tiesību jomā" [86]. Šī pēdējā minētā frāze [87] man liek domāt par kritēriju, ko Tiesa ir izklāstījusi spriedumā lietā *Ruiz Zambrano* [88], kurā tā ir atzinusi, ka Savienības tiesības nepieļauj tādus pasākumus, kuru rezultātā Savienības pilsoņiem *tiek liegta* iespēja *faktiski izmantot galvenās tiesības*, kas piešķirtas Līgumā. Manuprāt, "ar Savienības pilsoņa statusu piešķirto galveno tiesību faktiskas izmantošanas liegšana" atbilst "pilsoņa statusa zaudēšanas iedabai un sekām". Proti, pirmais jēdziens pilnībā ietilpst otrajā jēdzienā. Nedaudz vēlāk es atgriezīšos pie šo abu jēdzienu līdzības [89].

115. Savienības pilsonības aizsardzības apjoms, kas apstiprināts spriedumā lietā *Rottmann* [90], ir ticis precizēts spriedumā lietā *Ruiz Zambrano* [91], kurā Tiesa ir atzinusi uzturēšanās tiesības trešo valstu valstspiederīgajiem, kas ir tāda Savienības pilsoņa ģimenes locekļi, kurš nekad nav izmantojis savas brīvas pārvietošanās tiesības.

116. Spriedums lietā *Ruiz Zambrano* [92] iekļaujas judikatūras virzienā, kura mērķis ir atzīt tiesības, ko pieprasa dalībvalstu pilsoņi, kuri [93] kā Savienības pilsoņi izsaka savu vajadzību pēc tiesiskās aizsardzības un lūgumu integrēties ne tikai uzņēmējā dalībvalstī [94], bet arī savā paša dalībvalstī. Proti, tas, ka dalībvalstu pilsoņiem ir atzīts tik būtisks statuss kā Savienības pilsonība, Tiesas ieskatā nozīmē, ka Savienības tiesības nepieļauj valsts pasākumus, kuru rezultātā viņiem tiek liegta iespēja faktiski

82 — Šajā ziņā skat. spriedumus *Bickel* un *Franz* (C-274/96, EU:C:1998:563, 17. punkts) (jautājumā par valsts tiesisko regulējumu krimināltiesību un kriminālprocesa jomā); *Garcia Avello* (C-148/02, EU:C:2003:539, 25. punkts) (jautājumā par valsts tiesību normām attiecībā uz personas vārdu); *Schempp* (C-403/03, EU:C:2005:446, 19. punkts) (jautājumā par valsts tiesību normām attiecībā uz aplikšanu ar tiešajiem nodokļiem), kā arī Spānija/Apvienotā Karaliste (C-145/04, EU:C:2006:543, 78. punkts) (jautājumā par valsts tiesību normām, kurās noteiktas personas, kurām ir tiesības balsot un tikt ievēlētām Eiropas Parlamenta vēlēšanās). Attiecībā uz spriedumu *Kaur* (C-192/99, EU:C:2001:106) par termina "pilsonis" definīciju ir izteikts šāds komentārs, proti, "Tiesa [..] ir nospriedusi, ka, īstenojot savu kompetenci pilsonības jomā, dalībvalstīm pienācīgi ir jāņem vērā Eiropas Savienības pilsonība. Šī apsvēruma svarīgums izriet no pamatsprieduma, kas pasludināts lietā *Rottmann* [(C-135/08, EU:C:2010:104)]", skat. Barnard, C., *The Substantive Law of the EU. The Four Freedoms*, Oksforda, Oxford University Press, 2010, 4. izd., 476. lpp.

83 — Saistībā ar šo spriedumu skat. Mengozzi, P., "Complémentarité et coopération entre la Cour de justice de l'Union européenne et les juges nationaux en matière de séjour dans l'Union des citoyens d'États tiers", *Il Diritto dell'Unione Europea*, 1/2013, 29.–48. lpp. un it īpaši 34. lpp.

84 — Spriedums *Rottmann* (C-135/08, EU:C:2010:104, 45. punkts un tajā minētā judikatūra). Skat. arī judikatūras doktrīnas analīzi par šo jautājumu Pudzianowska, D., "Warunki nabycia i utraty obywatelstwa Unii Europejskiej. Czy dochodzi do autonomizacji pojęcie obywatelstwa Unii?", *Ochrona praw obywatelek i obywateli Unii Europejskiej, éd. Baranowska*, G., Bodnar, A., Gliszczyńska-Grabias, A., Varšava, 2015, 141.–154. lpp.

85 — C-135/08, EU:C:2010:104.

86 — Mans izcēlums. Spriedums *Rottmann* (C-135/08, EU:C:2010:104, 39.–46. punkts). Šajā ziņā skat. Mengozzi, P., minēts iepriekš, 33. lpp.

87 — C-135/08, EU:C:2010:104, 42. punkts.

88 — C-34/09, EU:C:2011:124, 42. punkts.

89 — Skat. šo secinājumu 125. un nākamos punktus.

90 — C-135/08, EU:C:2010:104. Par šo spriedumu skat. Kochenov, D., un Plender, R., "EU Citizenship: From an Incipient Form to an Incipient Substance?" *The Discovery of the Treaty Text*, *European Law Review*, 37. sēj., Nr. 4, 369.–396. lpp.

91 — C-34/09, EU:C:2011:124.

92 — C-34/09, EU:C:2011:124.

93 — Skat. šo secinājumu 109. punktu.

94 — Skat. Direktīvas 2004/38 preambulas 18. apsvērumu.

izmantot galvenās tiesības, kas izriet no šī statusa. Tā tas būtu gadījumā, ja trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir vienīgais savu mazgadīgo bērnu, Savienības pilsoņu, apgādnieks, tiktu atteiktas tiesības uzturēties dalībvalstī, kurā šie bērni dzīvo un kura ir viņu pilsonības dalībvalsts, jo ar šo pasākumu arī šiem bērniem tiek noteikts pienākums atstāt Savienības teritoriju [95].

117. Šis Tiesas secinājums, par kuru ir izteikti daudzi atšķirīgi vērtējumi doktrīnā, protams, nav nejaušs. Šajā ziņā es tikai uzsvēršu, ka šis spriedums ir tās judikatūras nozīmīgas attīstības rezultāts, [96] kura ir veidojusi pamatu [97] Tiesas izmantotajam risinājumam spriedumā lietā *Ruiz Zambrano* [98]. Manuprāt, šī judikatūras attīstība izriet, pirmkārt, no ciešas sadarbības starp Tiesu un valsts tiesām un, otrkārt, no vienlaikus veiksmīgas un loģiskas dalībvalstu sabiedrības un Eiropas sabiedrības kopumā attīstības; šie pilsoņi ir vienīgi integrējuši savā dzīvē Savienības pilsoņa statusu, ko Līgums viņiem piešķir. Šis statuss viņus vieno kā Eiropas tautu – Eiropas, kura, balstoties uz pilsonisko un politisko solidaritāti, kas joprojām tiek veidota, bet ir nepieciešama globalizētā politikas, ekonomikas un sociālajā kontekstā, viņiem atzīst tiesības un pienākumus, ko valsts iestādes nepamatoti nedrīkst ierobežot [99]. Apstiprinot dalībvalstu pilsoņiem, ka viņi ir Savienības pilsoņi, tiek radīta paļāvība, vienlaikus definējot tiesības un pienākumus [100].

118. Tieši šīs attīstības ietvaros kritēriju, kas iedibināts spriedumā lietā *Ruiz Zambrano* [101] un saskaņā ar kuru LESD 20. pants nepieļauj valsts pasākumus, kuru rezultātā Savienības pilsoņiem tiek liegta iespēja faktiski izmantot galvenās tiesības, kas piešķirtas saskaņā ar viņu Savienības pilsoņa statusu, Tiesa ir apstiprinājusi savos turpmākajos spriedumos [102]. Tiesa tajos ir precizējusi tā tvērumu, nospriežot, ka to piemēro "ļoti īpašās situācijās, kurās, lai gan nav piemērojamas sekundārās tiesības par trešo valstu valstspiederīgo uzturēšanās tiesībām un attiecīgais Savienības pilsonis nav īstenojis savu pārvietošanās brīvību, izņēmuma kārtā uzturēšanās tiesības nevar atteikt trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir

95 — 42.–45. punkts.

96 — Skat. it īpaši spriedumus *Micheletti* u.c. (C-369/90, EU:C:1992:295); *Singh* (C-370/90, EU:C:1992:296); *Bickel* un *Franz* (C-274/96, EU:C:1998:563); *Kaur* (C-192/99, EU:C:2001:106); *D'Hoop* (C-224/98, EU:C:2002:432); *Baumbast* un *R* (C-413/99, EU:C:2002:493); *Garcia Avello* (C-148/02, EU:C:2003:539); *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639); *Schempp* (C-403/03, EU:C:2005:446); Spānija/Apvienotā Karaliste (C-145/04, EU:C:2006:543), kā arī *Rottmann* (C-135/08, EU:C:2010:104).

97 — Saistībā ar spriedumu *Rottmann* (C-135/08, EU:C:2010:104) skat. Lenaerts, K., "The concept of EU citizenship in the case law of the European Court of Justice", *ERA Forum*, 2013, 369.–583. lpp. un it īpaši 575. lpp., kurā noteikts, ka "šis spriedums sagatavoja augsni, lai Tiesa varētu pieņemt spriedumu lietā *Ruiz Zambrano* [(C-34/09, EU:C:2011:124)]". Skat. arī Barnard, C., minēts iepriekš, 424. lpp., kurā norādīts, ka "nav nekādu šaubu, ka šis Tiesas spriedums un it īpaši tā 42. punkts bija aizsākums jaunu virzienu iezīmējošam un ļoti pretrunīgam spriedumam, kas tika pasludināts lietā *Ruiz Zambrano* [(C-34/09, EU:C:2011:124)]".

98 — C-34/09, EU:C:2011:124.

99 — Piemēram, ir jāatgādina, ka Tiesa uzskata, ka lietā, kurā tika pasludināts spriedums *García Avello* (C-148/02, EU:C:2003:539), nebija būtiski tas, ka "uzvārdi ir dažādi tāpēc, ka attiecīgajām personām ir dubultpilsonība, bet gan tas, ka šādas atšķirības var attiecīgajiem Savienības pilsoņiem radīt *nopietnus apgrūtinājumus*, kas rada brīvas pārvietošanās ierobežojumu, kuru var attaisnot tikai tad, ja tas ir pamatots ar objektīviem apsvērumiem un ir samērīgs ar likumīgi izvirzītu mērķi". Skat. spriedumu *McCarthy* (C-434/09, EU:C:2011:277, 52. punkts), kā arī šajā ziņā spriedumu *Grunkin* un *Paul* (C-353/06, EU:C:2008:559, 23., 24. un 29. punkts). Mans izcēlums.

100 — Sarmiento, D., un Sharpston, E., "European Citizenship and its New Union: time to move on?", no: Kochenov, D., (izd.), *EU Citizenship and Federalism: The Role of Rights*, Cambridge University Press, 2015 (drīzumā iznāks).

101 — C-34/09, EU:C:2011:124.

102 — Skat. spriedumus *McCarthy* (C-434/09, EU:C:2011:277, 47. punkts); *Dereci* u.c. (C-256/11, EU:C:2011:734, 64. punkts); *Iida* (C-40/11, EU:C:2012:691, 71. punkts), kā arī *Alokpa* un *Moudoulou* (C-86/12, EU:C:2013:645, 32. punkts). Tomēr šajos spriedumos, kā esmu uzsvēris savos secinājumos lietā *McCarthy* u.c. (C-202/13, EU:C:2014:345, 98. punkts), Tiesa ir nospriedusi, ka uz attiecīgajām situācijām neattiecas Savienības tiesības. Proti, šajās lietās aplūkotie Savienības pilsoņi vai nu nekad nav īstenojuši savas tiesības brīvi pārvietoties un visu laiku ir uzturējušies dalībvalstī, kuras pilsonība viņiem bija, un principā ar attiecīgajiem pasākumiem viņiem faktiski netika liegta iespēja izmantot galvenās tiesības, kas piešķirtas saskaņā ar viņu statusu (proti, *S. McCarthy* vienmēr bija dzīvojusi Apvienotajā Karalistē, kura bija viņas pilsonības dalībvalsts, un tādējādi viņa varēja tajā dzīvot viena, pat ja viņas laulātajam, kam ir Jamaikas pilsonība, tajā tiktu atteikta uzturēšanās kā ģimenes loceklim, kurš ir trešās valsts valstspiederīgais), vai arī, viņiem izceļojot uz citu dalībvalsti, ar viņiem kopā neceļoja un ar viņiem neapvienojās ģimenes loceklis, trešo valstu valstspiederīgais, un attiecīgie Savienības pilsoņi minētajās lietās neizpildīja Direktīvas 2004/38 3. panta 1. punktā paredzētos nosacījumus (it īpaši Tiesa ir norādījusi, ka *Y. Iida* lūdza tiesības uzturēties ar savu laulāto un meitu nevis uzņēmējā dalībvalstī – Austrijā, bet gan viņu izcelsmes dalībvalstī – Vācijā, ka šīs abas Savienības pilsones nav atturējušās izmantot savas tiesības brīvi pārvietoties un ka katrā ziņā pašam *Y. Iida* bija noteiktas uzturēšanās tiesības saskaņā gan ar valsts tiesībām, gan Savienības tiesībām (spriedums *Iida*, C-40/11, EU:C:2012:691, 73.–75. punkts).

minētā pilsoņa ģimenes loceklis, jo citādi netiktu ievērota viņam esošās Savienības pilsonības lietderīgā iedarbība, ja šāda atteikuma dēļ šis pilsonis faktiski būtu spiests atstāt Savienības teritoriju kopumā, tādējādi liedzot viņam iespēju efektīvi izmantot galvenās tiesības, kas piešķirtas ar Savienības pilsoņa statusu" [103].

119. Saistībā ar šo judikatūru, kas ir atgādināta šo secinājumu 111.–118. punktā, izskatāmo lietu kontekstā rodas jautājums par to, vai šajā lietā var uzskatīt, ka *A. Rendón Marín* un viņa bērnu situācija [104], kā arī *CS* un viņas bērna situācija ir īpašas vai izņēmuma situācijas, uz kādām atsaucas Tiesa iepriekš minētajā judikatūrā? Citiem vārdiem sakot, vai var apgalvot, ka šīs situācijas ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā?

120. Es esmu par to pārliecināts. Tas, ka *A. Rendón Marín* bērniem un *CS* bērnam ir dalībvalsts pilsonība, proti, attiecīgi Spānijas un Polijas pilsonība un Lielbritānijas pilsonība, kuras iegūšanas nosacījumi acīmredzami ietilpst attiecīgo dalībvalstu kompetencē [105], nozīmē, ka viņiem ir Savienības pilsoņa statuss [106]. Tādējādi šiem bērniem kā Savienības pilsoņiem ir tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties Savienības teritorijā, un jebkurš šo tiesību ierobežojums ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā [107].

121. Taču no lēmumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu sniegtās informācijas izriet tieši šo tiesību, it īpaši uzturēšanās tiesību, iespējams ierobežojums. Savienības tiesību aizsardzība ir piemērojama tāpēc, ka *A. Rendón Marín* bērniem un *CS* bērnam viņu attiecīgā vecāka, kuram ir tikusi uzticēta viņu atsevišķa aizgādība, izraidīšanas dēļ praktiski būtu jābūt kopā ar viņu un tādējādi būtu jāatstāj Savienības teritorija "kopumā". Proti, izraidot viņu vecāku, bērniem tiktu liegta iespēja faktiski izmantot galvenās tiesības, kuras viņiem tomēr ir piešķirtas ar Savienības pilsoņa statusu [108]. Nevar tikt apstrīdēts, ka principā ar uzturēšanās atļaujas Spānijā atteikumu *A. Rendón Marín* [109] un ar *CS* izraidīšanu no Apvienotās Karalistes varētu tikt neievērota viņu attiecīgajiem bērniem esošās Savienības pilsonības lietderīgā iedarbība. Tādējādi, kā to pamatoti norādījusi Komisija, attiecīgās situācijas ir izņēmuma situācijas tās judikatūras izpratnē, ar kuru ir apstiprināts spriedums lietā *Ruiz Zambrano* [110].

122. Tādēļ es uzskatu, ka, ņemot vērā šo judikatūru, šīs situācijas ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā.

103 — Spriedumi *Dereci* u.c. (C-256/11, EU:C:2011:734, 67. punkts); *Iida* (C-40/11, EU:C:2012:691, 71. punkts); *Ymeraga* u.c. (C-87/12, EU:C:2013:291, 36. punkts), kā arī *Alokpa* un *Moudoulou* (C-86/12, EU:C:2013:645, 32. punkts). Proti, *M. Dereci* bija Turcijas valstspiederīgais, kura laulātā un trīs bērni vienmēr bija uzturējušies Austrijā, kur viņš vēlējās dzīvot kopā ar viņiem. Šajā situācijā ne trim bērniem, ne mātei faktiski netika liegta viņu galveno tiesību izmantošana, jo, pretēji gadījumam, kas aplūkots lietā, kurā pasludināts spriedums *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124), šie bērni iztikas ziņā nebija atkarīgi no sava tēva un tādējādi varēja dzīvot Austrijā.

104 — Skat. šo secinājumu 106. punktu.

105 — Spriedumi *Micheletti* u.c. (C-369/90, EU:C:1992:295, 29. punkts), kā arī *Rottmann* (C-135/08, EU:C:2010:104, 39. punkts).

106 — Spriedumi *Garcia Avello* (C-148/02, EU:C:2003:539, 21. punkts), kā arī *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 21. punkts). Skat. arī ģenerāladvokāta A. Ticano [*A. Tizzano*] secinājumus lietā *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:307, 47.–52. punkts).

107 — Skat. šo secinājumu 107.–122. punktu. Nav tā, ka tikai tāpēc, ka viņi nav īstenojuši savas tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties Savienības teritorijā, viņiem kā Savienības pilsoņiem nav šo tiesību.

108 — Šajā ziņā skat. spriedumus *Dereci* u.c. (C-256/11, EU:C:2011:734, 67. punkts); *Iida* (C-40/11, EU:C:2012:691, 71. punkts); *Ymeraga* u.c. (C-87/12, EU:C:2013:291, 36. punkts), kā arī *Alokpa* un *Moudoulou* (C-86/12, EU:C:2013:645, 32. punkts).

109 — Iespēja, ka *A. Rendón Marín* un viņa bērni varētu apmesties uz dzīvi Polijā, proti, viņa meitas pilsonības dalībvalstī, kā to ir norādījušas vairākas dalībvalstis, kuras ir iestājušās lietā, ir atbalstīta tikai abstrakti. Tiesas sēdē *A. Rendón Marín* norādīja, ka viņam nav saikņu ar viņa meitas mātes ģimeni (kura, cik viņam zināms, nedzīvo Polijā) un ka viņš nerunā poļu valodā.

110 — C-34/09, EU:C:2011:124. Šajā ziņā skat. spriedumus *Dereci* u.c. (C-256/11, EU:C:2011:734, 67. punkts); *Iida* (C-40/11, EU:C:2012:691, 71. punkts); *Ymeraga* u.c. (C-87/12, EU:C:2013:291, 36. punkts), kā arī *Alokpa* un *Moudoulou* (C-86/12, EU:C:2013:645, 32. punkts).

b) Par Savienības pilsoņu uzturēšanās tiesību ievērošanu valstu tiesību aktos

123. Tiesa ir norādījusi, ka Savienības tiesības nepiešķir nekādas autonomas tiesības trešo valstu valstspiederīgajiem. Proti, iespējamās tiesības, kas viņiem ir piešķirtas Līguma normās attiecībā uz Savienības pilsonību, ir nevis personīgās tiesības, bet gan tiesības, kuras ir atvasinātas no pārvietošanās brīvības, kuru īsteno Savienības pilsonis [111]. Tādējādi atvasinātās uzturēšanās tiesības principā pastāv tikai tad, ja ar tām Savienības pilsoņiem ir jānodrošina efektīva tiesību brīvi pārvietoties un uzturēties īstenošana [112]. Līdz ar to saskaņā ar Tiesas judikatūru tieši tādu "galveno tiesību faktiskas izmantošanas liegšana", kuras izriet no attiecīgajiem bērniem esošā Savienības pilsoņa statusa, rada nepieciešamību aizsargāt viņu vecāku atvasinātās tiesības.

124. *CS*, kā arī Komisija – kā Komisija ir norādījusi savos rakstveida un mutvārdu apsvērumos – uzskata, ka galvenais izskatāmās lietas jautājums ir par to, vai bērna, kurš ir Savienības pilsonis, tiesības nebūt spiestam atstāt Savienību, kuras tieši izriet no LESD 20. panta, ir absolūtas un vai dalībvalstij ir pamats līdzsvarot Savienības primārās tiesības ar tās pašas interesēm izraidīt trešās valsts valstspiederīgo, kura darbība no valsts tiesību viedokļa pamato viņa izraidīšanu uz trešo valsti.

125. Lai analizētu šo jautājumu, es vēlos atgriezties pie spriedumos lietā *Rottmann* (C-135/08, EU:C:2010:104) un lietā *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124) [113] izvirzīto risinājumu līdzības.

126. Saderība starp *J. Rottmann* situāciju, kuras rezultātā var "zaudēt [LESD 20.] pantā piešķirto statusu un ar to saistītās tiesības" [114], un *G. Ruiz Zambrano* bērnu situāciju, kuras rezultātā var tikt "liegta iespēja faktiski izmantot tiesības, kas piešķirtas saskaņā ar viņu kā Savienības pilsoņu statusu" [115], acīmredzami nav vienkārša sakritība [116]. Ir pietiekami norādīt, ka minētā sprieduma lietā *Ruiz Zambrano* 42. punkts pamatojas uz minētā sprieduma lietā *Rottmann* 42. punktu. Katrā ziņā šiem abiem jēdzieniem ir līdzīgs tvērums.

127. Ļaujiet man paskaidrot šo ideju.

111 — Šajā ziņā skat. spriedumu *O.* un *B.* (C-456/12, EU:C:2014:135, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

112 — Šajā ziņā skat. ģenerāladvokātes E. Šarpstones secinājumus apvienotajās lietās *O.* u.c. (C-456/12 un C-457/12, EU:C:2013:842, 49. punkts).

113 — Skat. šo secinājumu 114. punktu.

114 — Spriedums *Rottmann* (C-135/08, EU:C:2010:104, 42. punkts).

115 — Spriedums *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124, 42. punkts).

116 — Skat. ģenerāladvokātes E. Šarpstones secinājumus lietā *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2010:560, 95. punkts).

128. Tiesas izmantotais jēdziens "galvenās tiesības" neatgriezeniski liek domāt par jēdzienu "tiesību būtība", it īpaši pamattiesību būtība [117], kas ir labi zināms dalībvalstu konstitucionālajās tradīcijās [118], kā arī Savienības tiesībās [119]. It īpaši saistībā ar šīm pēdējām minētajām Hartas 52. panta 1. punktā, kā tas ir interpretēts Tiesas judikatūrā, ir paredzēts, ka tiesību izmantošanai var tikt paredzēti ierobežojumi, ja šie ierobežojumi ir noteikti tiesību aktos, ja tajos tiek respektēta šo tiesību un brīvību būtība un ja, ievērojot samērīguma principu, tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējo interešu mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.

129. Varētu tikt apgalvots, ka, tā kā samērīguma principa ievērošana ietilpst ierobežojumu, kuri var tikt paredzēti pamattiesību īstenošanai [120], pārbaudē, tad koncepcijas par pamattiesību būtības garantijām gaismā [121] šī principa ievērošana ir jāpārbauda arī attiecībā uz iespējamajiem ar Savienības pilsoņa pamatstatusu saistīto tiesību, tostarp tiesību brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ierobežojumiem. Atbilstoši Hartas 45. panta 1. punktam "ikvienam Savienības pilsonim ir tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā".

130. Ja šāda pieeja tiktu pieņemta, tad būtu jāuzskata, ka no Savienības pilsoņa pamatstatusa izrietošo galveno tiesību ievērošana, tāpat kā pamattiesību būtības ievērošana, "ir galīgā un nepārkāpjamā robeža jebkuram iespējamajam šo tiesību izmantošanas ierobežojumam", proti, "robežu robeža" [122]. Savienības pilsonim piešķirto galveno tiesību neievērošanas rezultātā attiecīgās pamattiesības kļūst "neatzīstamas kā tādas", un tādējādi ir jārunā nevis vairs par minēto tiesību izmantošanas "ierobežojumu", bet gan gluži vienkārši par to "atcelšanu" [123]. Galu galā Savienības pilsonības zaudēšanai (*J. Rottmann* gadījumā – dalībvalsts pilsonības zaudēšanas administratīvā kārtā dēļ) un ar Savienības pilsoņa statusu saistīto galveno tiesību faktiskas izmantošanas liegšanai (*G. Ruiz Zambrano* bērnu gadījumā – "faktiska" pienākuma šiem bērniem atstāt Savienības teritoriju dēļ) ir tādas pašas nopietnas sekas attiecībā uz Savienības pilsoņu uzturēšanās tiesībām. Neatkarīgi no tā, vai tas ir galīgi vai

117 — Runājot par šo jēdzienu, kura izcelsme ir rodama Vācijas tiesībās, skat. it īpaši Häberle, P., *Die Wesensgehaltsgarantie des Art. 19 Abs. 2 GG*, 3. izd., C. F. Müller, Karlsrūe, 1983, un Schneider, L., *Der Schutz des Wesensgehalts von Grundrechten nach Art. 19 Abs. 2 GG*, Duncker & Humblot, Berlīne, 1983. Polijas doktrīnā skat. attiecībā uz jēdziena "istota praw i wolności" analīzi, kurš ietverts Polijas Konstitūcijas 33. panta 3. punktā, Wojtyczek, K., *Granice ingerencji ustawodawczej w sferę ochrony praw człowieka w Konstytucji RP*, Krakova, 1999, 203.–214. lpp., un Łabno, A., "Ograniczenia wolności i praw człowieka na podstawie art. 31 Konstytucji III RP", *Prawa i wolności obywatelskie w Konstytucji RP*, izd. Banaszak, B., Preisner, A., Varšava, 2002, 693.–709. lpp. Spānijas doktrīnā skat. it īpaši De Otto, I., "La regulación del ejercicio de los derechos fundamentales. La garantía de su contenido esencial en el artículo 53.1 de la Constitución", *Obras Completas*, Université d'Oviedo un Centre d'Études politiques et constitutionnelles, Ovjedo, 2010, 1471. lpp.; Cruz Villalón, P., "Derechos Fundamentales y Legislación (1991)", *La curiosidad del jurista persa, y otros estudios sobre la Constitución*, CEPC, 2. izd., Madride, 2006, un Jiménez Campo, J., *Derechos fundamentales. Concepto y garantías*, 1999, izd. Trotta, 1999.

118 — Skat. Čehijas Republikas Pamattiesību hartas 4. panta 4. punktu; Ungārijas Konstitūcijas 8. panta 2. punktu; Polijas Konstitūcijas 31. panta 3. punktu; Portugāles Konstitūcijas 18. panta 3. punktu; Rumānijas Konstitūcijas 49. panta 2. punktu un Slovākijas Konstitūcijas 13. panta 4. punktu.

119 — Skat. it īpaši spriedumu *Volker und Markus Schecke* un *Eifert* (C-92/09 un C-93/09, EU:C:2010:662, 50. punkts). Skat. arī Wróbel, A., "Art. 52", *Karta Praw podstawowych Unii Europejskiej. Komenstarz*, Wróbel, A., izd., Wydawnictwo C. H. Beck, 2013, 1343.–1384. lpp. un it īpaši 1352. lpp.

120 — Runājot par galīgu tiesību balsot atņemšanu kriminālsodāmības esamības dēļ, skat. spriedumu *Delvigne* (C-650/13, EU:C:2015:648, 46.–48. punkts). Attiecībā uz īpašumtiesību izmantošanas ierobežojumiem skat. spriedumus *Hauer* (44/79, EU:C:1979:290, 23. un 30. punkts); *Schräder HS Kraftfutter* (265/87, EU:C:1989:303, 15. punkts); *Standley* u.c. (C-293/97, EU:C:1999:215, 54. punkts), kā arī *Kadi* un *Al Barakaat International Foundation*/Padome un Komisija (C-402/05 P un C-415/05 P, EU:C:2008:461, 355. punkts).

121 — Savukārt saskaņā ar absolūto koncepciju attiecībā uz pamattiesību būtības garantijām šī būtība nekādā gadījumā nevar tikt ierobežota. Par relatīvo un absolūto koncepciju attiecībā uz pamattiesību būtības garantijām skat. it īpaši Alexy, R., *A Theory of Constitutional Principles*, Oksforda, 2010, 192.–196. lpp. Polijas doktrīnā tiek apgalvots, ka tiesību būtības identificēšana var tikt veikta tikai konkrētā gadījumā. Skat. Łabno, A., "Ograniczenia wolności i praw człowieka na podstawie art. 31 Konstytucji III RP", *Prawa i wolności obywatelskie w Konstytucji RP*, izd. Banaszak, B., Preisner, A., Varšava, 2002, 708. lpp.

122 — Skat. pēc analoģijas ģenerāladvokāta P. Krusa Viljalona [*P. Cruz Villalón*] secinājumus lietā *Delvigne* (C-650/13, EU:C:2015:363, 115. un 116. punkts). Saistībā ar šo jēdzienu, kura izcelsme ir rodama Vācijas tiesībās, skat. it īpaši Häberle, P., minēts iepriekš, un Schneider, L., minēts iepriekš. Spānijas doktrīnā skat. it īpaši De Otto, I., minēts iepriekš, 1471. lpp.

123 — Turpat.

ilgstoši [124], *principā* tiktu izsmelta šo tiesību būtība, proti, šajā gadījumā – brīvība uzturēties Savienības teritorijā. Līdz ar to ir jānosaka, vai šis uzturēšanās tiesību ierobežojums ir samērīgs, jo gadījumā, ja tas tā nav, ar šo ierobežojumu tiktu pārkāpta robeža, kas noteikta ikvienam iespējamajam ar Savienības pilsoņa statusu saistīto tiesību ierobežojumam, proti, šo tiesību būtības ievērošana [125].

131. Protams, varētu arī tikt apgalvots, ka Tiesas izmantotais jēdziens "galvenās tiesības" ne vienmēr ir jēdziena "tiesību būtība", uz kuru ir atsauce Hartas 52. panta 1. punktā [126], izpausme. Tomēr, pat ja tiek izdarīts secinājums, ka šie abi jēdzienu nav līdzvērtīgi [127], tā kā ar attiecīgajiem valsts pasākumiem ir noteikts Savienības pilsoņa uzturēšanās tiesību ierobežojums, ir jāizvērtē to samērīgums, ja attiecīgā dalībvalsts atsaucas uz sabiedriskās kārtības vai valsts drošības izņēmumu.

132. Tieši jautājums par samērīguma principa analīzi ir iezīmējis būtisku atšķirību veidā, kā Tiesa ir izvērtējusi šīs abas lietas. Proti, lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Rottmann* (C-135/08, EU:C:2010:104), Tiesai bija jāizvērtē, vai vairāku valdību izvirzītais pamatojums attiecībā uz lēmumu par naturalizācijas kārtībā iegūtas pilsonības atņemšanu krāpniecisku darbību dēļ atbilst vispārējo interešu apsvērumam, tostarp sabiedriskajai kārtībai vai valsts drošībai. Turpretī lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124), Beļģijas valdība nebija norādījusi ne uz vispārējām interesēm, ne uz sabiedrisko kārtību vai tiesisko noteiktību. Netika uzskatīts, ka *G. Ruiz Zambrano* rada draudus sabiedriskajai kārtībai vai valsts drošībai Beļģijā [128]. Citiem vārdiem sakot, Tiesai tika jautāts vienīgi par nepieciešamību it īpaši atzīt *G. Ruiz Zambrano* uzturēšanās tiesības, un Beļģijas valdība nebija atsaukusies uz izņēmumu saistībā ar sabiedrisko kārtību vai valsts drošību. Līdz ar to Tiesa nav veikusi valsts pasākuma pārbaudi saistībā ar samērīguma principu. Tomēr tas, ka Tiesa nav izvērtējusi valsts pasākuma samērīgumu minētajā lietā, neizslēdz, ka šāda pārbaude var būt atbilstoša citos apstākļos [129].

133. Katrā ziņā *J. Rottmann* gadījumā, kurā runa bija par Vācijas pilsonības atņemšanu un tādējādi Savienības pilsonības galīgu zaudēšanu, Tiesa ir atzinusi, ka valsts tiesai ir jāpārbauda, vai attiecīgajā lēmumā par atņemšanu ir ievērots samērīguma princips saistībā ar sekām, kuras šim lēmumam ir uz attiecīgās personas situāciju, ņemot vērā Savienības tiesības [130]. Tādējādi šāda samērīguma principa analīze saistībā ar izņēmumu sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ arī būtu atbilstoša attiecībā uz situācijām izskatāmajās lietās. Šajā ziņā es norādu, ka Tiesa ir nospriedusi, ka, "ievērojot nozīmi, kāda primārajās tiesībās tiek piešķirta Savienības pilsoņa statusam, tad, kad tiek veikta lēmuma par naturalizācijas kārtībā iegūtas pilsonības atņemšanu pārbaude, ir jāņem vērā iespējamās sekas, kuras šis lēmums rada ieinteresētajai personai un attiecīgajā gadījumā tās ģimenes locekļiem saistībā ar ikvienam Savienības pilsonim piederošo tiesību zaudēšanu" [131].

124 — Mazgadīgu bērnu gadījumā uzturēšanās tiesību ierobežojums var ilgt vairākus gadus, pirms viņi kļūst pietiekami pieauguši, lai īstenotu šīs tiesības neatkarīgi no saviem vecākiem.

125 — Skat. pēc analoģijas ģenerāladvokāta P. Krusa Viljalona secinājumus lietā *Delvigne* (C-650/13, EU:C:2015:363, 115. un 116. punkts). Skat. arī ģenerāladvokāta Ī. Bota [*Y. Bot*] secinājumus lietā *Schrems* (C-362/14, EU:C:2015:627, 175.–177. punkts un 185. punkts).

126 — Attiecībā uz terminoloģiju, kuru ir izmantojusi Tiesa spriedumā lietā *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124) un Savienības likumdevējs Hartā, skat. piemēram, attiecīgi spāņu valodas redakciju (*la esencia de los derechos de los derechos (vinculados al estatuto de ciudadano de la Unión)/el contenido esencial de esos derechos (y libertades)*), vācu valodas redakciju (*der Kernbestand der Rechte, (die der Unionsbürgerstatus verleiht)/der Wesensgehalt dieser Rechte und Freiheiten*), angļu valodas redakciju (*the substance of the rights (attaching to the status of European Union citizen)/the essence of those rights (and freedoms)*), itāļu valodas redakciju (*dei diritti connessi (allo status di cittadino dell'Unione) / il contenuto essenzialedi detti diritti (e libertà)*) un poļu valodas redakciju (*istota praw (związanych ze statusem obywatela Unii)/istota praw i wolności (uznanych w Karcie)*).

127 — Tomēr es atzīmēju, ka Tiesa saistībā ar īpašumtiesību ierobežojumu samērīguma izvērtēšanu arī ir izmantojusi terminu "tiesību pati būtība". Skat. par īpašumtiesību izmantošanas ierobežojumiem spriedumus *Hauer* (44/79, EU:C:1979:290, 23. un 30. punkts); *Schräder HS Kraftfutter* (265/87, EU:C:1989:303, 15. punkts); *Standley* u.c. (C-293/97, EU:C:1999:215, 54. punkts), kā arī *Kadi* un *Al Barakaat International Foundation*/Padome un Komisija (C-402/05 P un C-415/05 P, EU:C:2008:461, 355. punkts).

128 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Carpenter* (C-60/00, EU:C:2002:434, 44. punkts).

129 — Šajā ziņā skat. Lenaerts, K., "'Civis Europaeus Sum': from the Cross-border Link to the Status of Citizen of the Union", *Constitutionalising the EU Judicial System: Essays in Honour of Pernilla Lindh*, Cardonnel, P., Rosas, A., un Wahl, N. (izd.), Hart, Oksforda, 2012, 213.–232. lpp.

130 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Rottmann* (C-135/08, EU:C:2010:104, 54. un 55. punkts).

131 — Turpat (56. punkts).

134. Tagad es aplūkošu jautājumu par iepriekšēju kriminālsodāmību sekām uz atvasināto uzturēšanās tiesību atzīšanu *A. Rendón Marín* un *CS*, kura ietvaros es analizēšu izņēmumu saistībā ar sabiedrisko kārtību vai valsts drošību, kuru ir norādījusi Apvienotā Karaliste, pirms tam atsaucoties uz šī jēdziena tvērumu.

5) Par iespēju ieviest no LESD 20. panta tieši izrietošo atvasināto uzturēšanās tiesību ierobežojumus

135. Apvienotās Karalistes valdība uzskata, ka ar noziedzīga nodarījuma izdarīšanu šī lieta var tikt izslēgta no sprieduma lietā *Ruiz Zambrano* [132] ieviestā principa piemērošanas jomas.

136. Tādējādi izvērtējamais jautājums ir šāds, proti, vai ir jāuzskata, ka dalībnieku pamatlietās iepriekšēju kriminālsodāmību esamība principā ļauj apšaubīt tādu atvasināto uzturēšanās tiesību atzīšanu, kuras viņiem rada viņu bērniem piemītošo "galveno tiesību, kas izriet no pilsoņa statusa, faktiskas izmantošanas liegšanas" kritērija iedarbība?

137. Es tā neuzskatu.

138. Manuprāt, tas vien, ka pastāv iepriekšējas kriminālsodāmības, pats par sevi nevar ne attaisnot valstu lēmumus pamatlietās, ne arī apšaubīt kritēriju par "galveno tiesību, kas izriet no Savienības pilsoņa statusa, faktiskas izmantošanas liegšanu", iesniedzējtiesai nepārbaudot, vai šajos lēmumos ir ievērots samērīguma princips, it īpaši saistībā ar sekām, kuras tie rada attiecībā uz *A. Rendón Marín* un *CS* un viņu attiecīgo bērnu, kuri ir Savienības pilsoņi, situāciju, ņemot vērā Savienības tiesības [133].

139. Šajā ziņā turpinājumā es izvērtēšu, pirmkārt, jēdziena "sabiedriskā kārtība" vai "valsts drošība" tvērumu attiecībā uz aplūkotajiem valstu lēmumiem, kuri izraisa "galveno tiesību, kas izriet no Savienības pilsoņa statusa, faktiskas izmantošanas liegšanu". Pamatojoties uz šo izvērtēšanu, es izpētīšu Apvienotās Karalistes izvirzītos pamatojumus, lai atsauktos uz izņēmumu, kas balstīts uz šiem jēdzieniem.

a) Sabiedriskās kārtības jēdziena un valsts drošības jēdziena tvērums attiecībā uz uzturēšanās tiesībām, kuras izriet no LESD 20. panta

140. Pirmkārt, ir jānorāda, ka Tiesa savā spriedumā lietā *Ruiz Zambrano* [134], kā arī turpmākajā judikatūrā, kurā ir apstiprināts šis spriedums, ir sniegusi plašu LESD 20. panta interpretāciju, kas ir saderīga ar Savienības pilsoņa statusa būtisko raksturu. Tādēļ šķiet atbilstoši izņēmuma situācijās saistībā ar sabiedriskās kārtības vai valsts drošības saglabāšanu tāpat izņēmuma kārtā ieviest atsevišķus ierobežojumus.

141. Otrkārt, ir jānorāda, ka Savienības kompetence personu brīvas pārvietošanās jomā neietekmē dalībvalstu iespēju atsaukties uz izņēmumu, kas it īpaši ir saistīts ar sabiedriskās kārtības saglabāšanu un iekšējās drošības nodrošināšanu. Šajā ziņā savā spriedumā lietā *Van Duyn* [135] Tiesa ir atzinusi, ka "dažādās valstīs un laikos var atšķirties īpašie apstākļi, kas pamato atsaukšanos uz sabiedriskās kārtības jēdzienu, un tāpēc šajā jautājumā valsts iestādēm ir jāpiešķir novērtējuma brīvība Līgumā noteiktajās robežās" [136]. Tādējādi dalībvalstis atrodas visizdevīgākajā situācijā, lai novērtētu sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apdraudējuma riskus savā teritorijā.

132 — C-34/09, EU:C:2011:124.

133 — Skat. šo secinājumu 130. punktu.

134 — C-34/09, EU:C:2011:124.

135 — 41/74, EU:C:1974:133.

136 — Par Savienības tiesībās ietverto drošības klauzulu šauras interpretācijas principu skat. spriedumu *van Duyn* (41/74, EU:C:1974:133, 18. punkts).

142. Tāpēc man šķiet lietderīgi atgādināt, ka jēdzieni "sabiedriskā kārtība" un "valsts drošība" kā attaisnojums atkāpei no personu brīvas pārvietošanās pamatprincipa ir jāsaprot šauri, kas nozīmē, ka dalībvalstis vienpusēji nevar noteikt to tvērumu bez Savienības iestāžu kontroles [137]. Citiem vārdiem sakot, dalībvalstu novērtējuma brīvība nenozīmē, ka vispār tiek izslēgta Tiesas, kuras kompetencē ir nodrošināt, lai tiktu ievērotas tādas pamattiesības kā tiesības uzturēties dalībvalsts teritorijā, pārbaude. Tiesa it īpaši ir atzinusi, ka "Savienības pilsoņa statuss" prasa "īpaši šauri" interpretēt atkāpes [138].

143. Šajā kontekstā dalībvalstīm saskaņā ar lojālas sadarbības principu [139] ir pienākums īstenot savu kompetenci sabiedriskās kārtības un valsts drošības saglabāšanas jautājumā tā, lai netiktu apdraudēta pilnīga Līgumu tiesību normu iedarbība. Tādējādi Tiesa ir atzinusi, ka "sabiedriskās kārtības nodrošināšanai paredzēto pasākumu attaisnojums ir jāvērtē, ņemot vērā visas [Savienības] tiesību normas, kuru mērķis, no vienas puses, ir ierobežot dalībvalstu novērtējuma brīvību šajā jautājumā, bet, no otras puses, garantēt personu, attiecībā uz kurām sabiedriskās kārtības interesēs ir veikts ierobežojošais pasākums, tiesību aizstāvību" [140]. Proti, pārmērīga vai patvaļīga sabiedriskās kārtības vai valsts drošības izņēmuma izmantošana attiecībā uz Savienības pilsoņiem radītu risku atņemt jebkādu lietderīgo iedarbību viņu tiesībām, tostarp viņu tiesībām uz brīvu pārvietošanos un uzturēšanos [141].

144. Treškārt, saistībā ar judikatūru par tādu Savienības pilsoņu situāciju, kuriem ir tikuši piemēroti krimināls odi [142], Tiesa ir precizējusi ar sabiedrisko kārtību vai valsts drošību saistītā izņēmuma veidojošos elementus. Šie precizējumi ir pamatā kritērijiem, kuri veido Direktīvā 2004/38 paredzētos sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumus. Tādējādi šajā direktīvā tiek regulēti ierobežojumi, kuri it īpaši paredzēti attiecībā uz pārvietošanās un uzturēšanās brīvību, nostiprinot Tiesas judikatūru.

145. Tomēr, tā kā Direktīva 2004/38 nav piemērojama pamatlietās aplūkotajās situācijās [143], it īpaši *CS* situācijā, rodas šāds jautājums.

146. Kādā mērā ir nozīme judikatūrai par izraidīšanas pasākumiem attiecībā uz dalībvalsts pilsoņiem, kuriem ir piemēroti krimināls odi, ja persona, kurai ir iepriekšējas krimināls odāmības, nav Savienības pilsonis, bet ir viņa ģimenes loceklis, trešās valsts valstspiederīgais?

147. Es domāju, ka šai judikatūrai ir nozīme izskatāmo lietu apstākļos, un tas tā ir turpmāk izklāstīto iemeslu dēļ.

148. Pirmkārt, kā es to tikko norādīju, Direktīvā 2004/38 ir ietverti judikatūrā izstrādātie kritēriji it īpaši attiecībā uz uzturēšanās tiesību ierobežojumiem sabiedriskās kārtības vai valsts drošības dēļ.

137 — Skat. it īpaši spriedumus *van Duyn* (41/74, EU:C:1974:133, 18. punkts); *Bonsignore* (67/74, EU:C:1975:34, 6. punkts); *Rutili* (36/75, EU:C:1975:137, 27. punkts); *Bouchereau* (30/77, EU:C:1977:172, 33. punkts); *Calfa* (C-348/96, EU:C:1999:6, 23. punkts); *Orfanopoulos un Oliveri* (C-482/01 un C-493/01, EU:C:2004:262, 64. un 65. punkts); Komisija/Spānija (C-503/03, EU:C:2006:74, 45. punkts); Komisija/Vācija (C-441/02, EU:C:2006:253, 34. punkts), kā arī Komisija/Nīderlande (C-50/06, EU:C:2007:325, 42. punkts).

138 — Spriedums *Orfanopoulos* un *Oliveri* (C-482/01 un C-493/01, EU:C:2004:262, 65. punkts). Šī judikatūras pieeja ir saskaņā ar Direktīvu 2004/38, kuras preambulas 1. apsvērumā it īpaši ir noteikts, ka tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā ir katra Savienības pilsoņa "primāras un individuālas tiesības", kuras nodrošina Savienības pilsonība.

139 — Skat. LES 4. panta 3. punktu.

140 — Spriedumi *Rutili* (36/75, EU:C:1975:137, 51. punkts) un *Oteiza Olazabal* (C-100/01, EU:C:2002:712, 30. punkts).

141 — Šajā ziņā skat. Néraudau-d'Unienville, E., *Ordre public et droit des étrangers en Europe. La notion d'ordre public en droit des étrangers à l'aune de la construction européenne*, Bruylant, 2006, 424. lpp.

142 — Skat. it īpaši spriedumus *van Duyn* (41/74, EU:C:1974:133); *Bonsignore* (67/74, EU:C:1975:34); *Rutili* (36/75, EU:C:1975:137); *Bouchereau* (30/77, EU:C:1977:172); *Calfa* (C-348/96, EU:C:1999:6); *Orfanopoulos* un *Oliveri* (C-482/01 un C-493/01, EU:C:2004:262); Komisija/Spānija (C-503/03, EU:C:2006:74); Komisija/Vācija (C-441/02, EU:C:2006:253), kā arī Komisija/Nīderlande (C-50/06, EU:C:2007:325).

143 — Runājot par *A. Rendón Marín*, protams, es atsaucos uz viņa situāciju saistībā ar viņa dēlu, kuram ir Spānijas pilsonība. Es atgādinu, ka esmu secinājis, ka viņa meitas, kurai ir Polijas pilsonība, situācija ietilpst Direktīvas 2004/38 piemērošanas jomā. Katrā ziņā, ja iesniedzējtiesa uzskatītu, ka *A. Rendón Marín* un viņa meita neatbilst šajā direktīvā noteiktajiem nosacījumiem (skat. šo secinājumu 106. punktu), šo secinājumu 146. un nākamajos punktos izklāstītā analīze arī būs piemērojama *A. Rendón Marín* un viņa abu bērnu situācijai.

149. Otrkārt, šie kritēriji saskaņā ar Direktīvas 2004/38 27. panta 1. punktu ir piemērojami ne tikai Savienības pilsonim, kurš uzturas dalībvalstī, kas nav viņa pilsonības dalībvalsts, bet arī viņa ģimenes locekļiem neatkarīgi no viņu valstiskās piederības.

150. Protams, *A. Rendón Marín*[144] un *CS* atvasinātās uzturēšanās tiesības neizriet no Direktīvas 2004/38[145]. Savukārt šīs tiesības izriet no tā, ka katrs no viņiem ir Savienības pilsoņa, kurš faktiski ir viņu atsevišķā aizgādībā, vecāks, ciktāl viņu izraidīšana attiecīgajiem bērniem kā Savienības pilsoņiem liegtu iespēju "faktiski izmantot viņu galvenās tiesības" atbilstoši spriedumam lietā *Ruiz Zambrano*[146].

151. Līdz ar to es nesaskatu, kāpēc judikatūra par izraidīšanas pasākumiem, kas tiek veikti attiecībā uz dalībvalsts pilsoņiem, kuriem ir bijuši piemēroti krimināsodi, pēc analoģijas nebūtu piemērojama arī viņiem, jo viņu situācija ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā.

152. Gluži pretēji, ja uzskatītu, ka šī judikatūra nav piemērojama *A. Rendón Marín* un *CS* gadījumos, līdz ar to, manuprāt, rastos nesaskaņotība atvasināto uzturēšanās tiesību piemērošanā atkarībā no tā, vai tās izriet no Direktīvas 2004/38 vai no LESD 20. panta, kā tas ir interpretēts spriedumā lietā *Ruiz Zambrano*[147]. Vai tad būtu pieņemami, ka šādu atvasināto uzturēšanās tiesību ierobežojumi sabiedriskās kārtības vai valsts drošības dēļ atšķirtos atkarībā no tā, vai šīs tiesības izriet no primārajiem tiesību aktiem vai sekundārajiem tiesību aktiem?

153. Es uzskatu, ka *A. Rendón Marín* situācija pilnībā atspoguļo šādu nesaskaņotību. Proti, kā to pamatoti ir norādījusi Komisija, vajadzība pēc saskaņotības it īpaši izpaužas šajā situācijā, jo abiem bērniem ir atšķirīga pilsonība un Direktīva 2004/38 ir piemērojama tikai attiecībā uz vienu no šīm situācijām un attiecīgi uz viņu tēva atvasinātajām uzturēšanās tiesībām.

154. Vai var pieļaut šādu nesaskaņotību?

155. Turklāt, vai var tikt atļauta tāda ar sabiedrisko kārtību vai valsts drošību saistīta izņēmuma interpretācija, kas pieļautu atšķirīgu attieksmi attiecībā uz aizsardzības pakāpi pret izraidīšanas pasākumiem, kāda tiek piemērota nepilngadīgiem Savienības pilsoņiem un viņu vecākiem – trešo valstu valstspiederīgajiem – atkarībā no viņu pilsonības dalībvalsts?

156. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es esmu pārliecināts, ka judikatūru par izraidīšanas pasākumiem, kas tiek veikti attiecībā uz dalībvalsts pilsoņiem, kuriem ir piemēroti krimināsodi, pēc analoģijas ir atbilstoši piemērot arī izraidīšanas pasākumiem, kas tiek veikti attiecībā uz Savienības pilsoņu vecākiem, kuri ir trešās valsts valstspiederīgie un kuriem arī ir bijuši piemēroti krimināsodi – atvasināto uzturēšanās tiesību, kuras šiem vecākiem izriet no judikatūras saistībā ar spriedumu lietā *Ruiz Zambrano*[148], ietvaros.

157. Šajā ziņā Komisija pamatoti norāda, ka Direktīvā 2004/38 ietvertajām garantijām būtu jāveido vismaz minimāla norma, kas ir jāievēro, ja, kā šajā gadījumā, trešās valsts valstspiederīgais ir vecāks bērnam, Savienības pilsonim, kuram ir uzturēšanās tiesības Savienībā atbilstoši spriedumam lietā *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124). Tā arī norāda, ka Direktīvas 2004/38 27. un 28. pantā nostiprinātajās garantijās un principos esot tikai detalizēti izklāstīts tas, ko ietver to pamatā esošais samērīguma princips. Tāpat šīs garantijas esot skaidri paredzētas LESD 21. panta 1. punktā, kurā ir noteikts, ka ikvienam Savienības pilsonim ir tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstīs, ievērojot šajā Līgumā noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī tā īstenošanai paredzētos pasākumus.

144 — Gadījumā, ja Direktīva 2004/38 nebūtu piemērojama. Skat. šo secinājumu 106. punktu.

145 — Skat. Direktīvas 2004/38 3. panta 1. punktu.

146 — C-34/09, EU:C:2011:124.

147 — C-34/09, EU:C:2011:124.

148 — C-34/09, EU:C:2011:124.

158. Konkrētāk, manuprāt, ir loģiski, ka šo secinājumu 93. un 104. punktā veiktā analīze par *A. Rendón Marín* un viņa meitas, kurai ir Polijas pilsonība, situāciju tiek pārņemta, aplūkojot viņa situāciju attiecībā uz dēlu, kuram ir Spānijas pilsonība, vai, iespējams, viņa abiem bērniem, ja pēc pārbaudes iesniedzējtiesa uzskatītu, ka viņa meita, kurai ir Polijas pilsonība, neatbilst Direktīvā 2004/38 izklāstītajiem nosacījumiem.

159. Tomēr vēl atliek izvērtēt Apvienotās Karalistes izvirzītos izraidīšanas lēmuma pamatojumus.

b) Apvienotās Karalistes izvirzītā izņēmuma saistībā ar sabiedrisko kārtību vai valsts drošību analīze

160. Ir jāatgādina, ka – pretēji gadījumam, kāds tas bija lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124) un kurā Beļģijas valdība nav minējusi ar sabiedrisko kārtību vai valsts drošību saistīto izņēmumu, – izskatāmajā lietā Apvienotās Karalistes valdība atsaucas uz šādu izņēmumu. Tādēļ Tiesai tas ir jāizvērtē.

161. Savos apsvērumos Apvienotā Karaliste ir norādījusi, ka lēmums par *CS* izraidīšanu viņas nopietnās noziedzīgās darbības dēļ atbilst sabiedriskās kārtības apsvērumam, jo šī darbība rada skaidrus draudus šīs dalībvalsts leģitīmajām interesēm, proti, sociālās kohēzijas un sabiedrības vērtību ievērošanai. Tādējādi Apvienotās Karalistes valdība ir norādījusi, ka šajā lietā *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa) bija atzinusi *CS* izdarītā noziedzīgā nodarījuma smagumu [149].

162. Pirmkārt, runājot par attiecīgo tiesisko regulējumu, iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar šo regulējumu iekšlietu ministram obligāti ir jāpieņem lēmums par izraidīšanu attiecībā uz pilsoni, kurš nav Lielbritānijas pilsonis, ir atzīts par vainīgu noziedzīgā nodarījumā un kuram ir piespriesta brīvības atņemšana vismaz uz divpadsmit mēnešiem [150], izņemot, ja ar šo izņēmumu tiktu "pārkāptas notiesātā likumpārkāpēja tiesības saskaņā ar Savienības Līgumiem".

163. Tādējādi ar šo tiesisko regulējumu, šķiet, ir izveidota sistemātiska un automātiska saikne starp attiecīgās personas kriminālsodāmību un izraidīšanas pasākumu, kurš tai tiek piemērots, vai katrā ziņā pastāv pieņēmums, ka attiecīgais valstspiederīgais ir jāizraida no Apvienotās Karalistes, kas izslēdz esošo leģitīmo interešu līdzsvarošanu un lietas apstākļu ņemšanu vērā.

164. Otrkārt, runājot par *CS* darbību, viņa ir tikusi atzīta par vainīgu, kā tas izriet no lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, smaga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, par kuru viņai ir tikusi piespriesta brīvības atņemšana uz divpadsmit mēnešiem.

165. Šajā ziņā, tā kā attiecīgais lēmums par izraidīšanu attiecas uz trešās valsts valstspiederīgo, kurš ir vecāks nepilngadīgam Savienības pilsonim, un ar to tiek liegta iespēja izmantot galvenās tiesības, kas šim pilsonim izriet no Savienības pilsoņa statusa, soda piespriešana uz vienu gadu nevar būt pamats lēmumam par izraidīšanu, piemērojot attiecīgo tiesisko regulējumu, "taisnīgi neizsverot attiecīgās leģitīmās intereses" [151].

166. Valsts kompetentajai iestādei, veicot šo vērtējumu, ir jāņem vērā turpmākajos punktos aprakstītie elementi, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

149 — Šīs tiesas ieskatā, kā izriet no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem, *CS* situācija kā mātei, kuras aizgādībā ir nepilngadīgs bērns, tika ņemta vērā kā atbildību mīkstinošs apstāklis, bez kura "piespriestais sods nešaubīgi būtu bijis daudz ilgāks".

150 — Skat. arī šo secinājumus 13. punktu.

151 — Tiesa ir norādījusi, ka "valsts kompetentajām iestādēm, tiecoties taisnīgi līdzsvarot attiecīgās leģitīmās intereses, ir jāņem vērā to personu īpašais tiesiskais statuss, uz kurām attiecas Savienības tiesības, un personu brīvas pārvietošanās principa būtiskais raksturs"; skat. spriedumu *Orfanopoulos* un *Oliveri* (C-482/01 un C-493/01, EU:C:2004:262, 96. punkts).

167. Pirmkārt, no judikatūras izriet [152], ka principā nav iespējams izraidīt dalībvalsts pilsoni vai viņa ģimenes locekli, pamatojoties vienīgi uz krimināLsodāmības esamību [153]. Izraidīšanas pasākumam ir jāpamatojas uz individuālu attiecīgās lietas pārbaudi. Tādējādi attiecīgās personas darbībai ir jārada faktiski, attiecīgajā brīdī esoši un pietiekami nopietni draudi, kas skar vienu no sabiedrības pamatinteresēm [154]. Tātad tieši attiecīgās personas personiskā darbība, iespējams, ļautu dalībvalstij pamatot tās lēmumu par izraidīšanu. Līdz ar to, manuprāt, ir jānoskaidro, kas *CS* darbībā vai noziedzīgajā nodarījumā, ko viņa ir izdarījusi, var veidot vai nu nopietnu sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu [155], vai nopietnu valsts drošības apsvērumu, kas var pamatot lēmumu par izraidīšanu no Apvienotās Karalistes [156]. Proti, kā izriet no lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, tā kā, pirmkārt, *CS* kopš 2005. gada ir pastāvīgā uzturēšanās atļauja Apvienotajā Karalistē un, otrkārt, viņas bērns, kurš ir Savienības pilsonis, ir nepilngadīga persona, manu pārdomu pamatā būtu jābūt vienam no šiem abiem kritērijiem.

168. Šajā lietā, tā kā nepilngadīgam Savienības pilsonim, iespējams, viņa mātes izraidīšanas rezultātā provizoriski ir jāatstāj Savienības teritorija kopumā, manuprāt, viņam ir jāpiešķir pastiprināta aizsardzība, ko ietver jēdziens "nopietni valsts drošības apsvērumi". Tādējādi vienīgi šie nopietnie valsts drošības apsvērumi varētu pamatot attiecībā uz *CS* pieņemto lēmumu par izraidīšanu, ja rezultātā viņas bērnam būtu jādodas viņai līdzi.

169. Ņemot vērā lēmumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu ietvertā faktisko apstākļu apraksta īsumu, ir grūti precīzi novērtēt, pirmkārt, tāda noziedzīga nodarījuma, kādu ir izdarījusi *CS*, bīstamības pakāpi sabiedrībai un, otrkārt, iespējamās sekas, kādas šādam noziedzīgam nodarījumam varētu būt attiecībā uz konkrētās dalībvalsts sabiedrisko kārtību vai valsts drošību.

170. Es atgādinu, ka Tiesa ir atzinusi, ka *valsts drošība* vienlaikus ietver dalībvalsts iekšējo drošību un tās ārējo drošību [157]. It īpaši tā ir nospriedusi, ka "nopietns valsts iestāžu un dienestu darbības apdraudējums, kā arī iedzīvotāju izdzīvošana, tāpat kā ārējo attiecību vai tautu mierīgas līdzāspastāvēšanas būtiska traucējuma risks vai arī militāro interešu apdraudējums var ietekmēt valsts drošību" [158]. Tiesa arī ir atzinusi, ka "valsts drošības" jēdzienā ir iekļauta cīņa pret noziedzību, kas saistīta ar narkotisko vielu nelikumīgu tirdzniecību organizētā grupā [159], cīņa pret terorismu [160] un seksuālas vardarbības pret bērniem apkarošana [161].

171. Šajā kontekstā visiem dalībvalsts sabiedriskās kārtības vai valsts drošības draudiem ir jābūt faktiskiem un attiecīgajā brīdī esošiem. Tādējādi ir jāizvērtē recidīva risks, novērtējot attiecīgās personas darbību [162].

152 — Spriedumi *Orfanopoulos* un *Oliveri* (C-482/01 un C-493/01, EU:C:2004:262), *Tsakouridis* (C-145/09, EU:C:2010:708), kā arī *I.* (C-348/09, EU:C:2012:300).

153 — Skat. arī Direktīvas 2004/38 27. un 28. pantu.

154 — Spriedumi *Orfanopoulos* un *Oliveri* (C-482/01 un C-493/01, EU:C:2004:262, 95. punkts); *Tsakouridis* (C-145/09, EU:C:2010:708), kā arī *I.* (C-348/09, EU:C:2012:300, 30. punkts).

155 — Direktīvas 2004/38 28. panta 2. punkta jēdziens "nopietni sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumi" attiecas uz "*Savienības pilsoņiem vai viņu ģimenes locekļiem* neatkarīgi no valstiskās piederības, kuriem ir tiesības *pastāvīgi uzturēties* tās teritorijā". Mans izcēlums.

156 — Direktīvas 2004/38 28. panta 3. punktā šis jēdziens tiek piemērots gadījumā, ja lēmums par izraidīšanu tiek pieņemts attiecībā uz nepilngadīgiem Savienības pilsoņiem, izņemot, ja izraidīšana ir vajadzīga bērna interesēs.

157 — Spriedums *Tsakouridis* (C-145/09, EU:C:2010:708, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

158 — Turpat (44. punkts un tajā minētā judikatūra).

159 — Šajā ziņā skat. turpat (45. un 46. punkts).

160 — Skat. spriedumu *Oteiza Olazabal* (C-100/01, EU:C:2002:712).

161 — Skat. spriedumu *I.* (C-348/09, EU:C:2012:300).

162 — Šajā ziņā Tiesa ir nospriedusi, ka, lai gan konstatējums par šāda rakstura draudiem "nozīmē attiecīgajai personai piemītošu tendenci līdzīgi rīkoties nākotnē, ir arī iespējams, ka pagātnes darbība vien uzskatāma par tādu, ar kuru ir izpildīti līdzīga apdraudējuma sabiedriskajai kārtībai nosacījumi". Šajā ziņā skat. spriedumu *Bouchereau* (30/77, EU:C:1977:172, 29. punkts).

172. Šīs izsvēršanas ietvaros ir jāņem vērā pamattiesības, kuru ievērošanu nodrošina Tiesa, it īpaši tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, kuras ir noteiktas Hartas 7. pantā un ECPAK 8. pantā [163], kā arī samērīguma principa ievērošana.

173. Tādējādi, lai izvērtētu, vai izraidīšanas pasākums ir samērīgs ar sasniedzamo leģitīmo mērķi, proti, šajā gadījumā – sabiedriskās kārtības vai valsts drošības aizsardzību, ir jāņem vērā izdarītā pārkāpuma raksturs un smagums, tas, cik ilgi ieinteresētā persona ir uzturējusies konkrētās valsts teritorijā, viņas vecums [164], veselības stāvoklis, ģimenes un ekonomiskais stāvoklis, sociālā un kulturālā integrācija dzīvesvietas dalībvalstī un tas, cik stipras saiknes viņu vieno ar izcelsmes valsti.

174. Šajā ziņā saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru ir jānosaka, vai pastāv izņēmuma apstākļi, kas pamato secinājumu, ka valsts iestādes nav taisnīgi līdzsvarojušas konkurējošās intereses, it īpaši bērnu intereses turpināt ģimenes dzīvi attiecīgajā valstī, un ka tādējādi tās nav aizsargājušas pamattiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību, kuras garantētas ECPAK 8. pantā [165], it īpaši tāda lēmuma par izraidīšanu gadījumā kā šajā lietā. Tādējādi ir jāņem vērā sekas, kādas var būt šādam lēmumam attiecībā uz bērniem. Izsverot attiecīgās intereses, ir jāņem vērā bērnu interešu prioritāte [166]. Īpaša uzmanība ir jāpievērš viņu vecumam, situācijai dalībvalstī vai dalībvalstīs un attiecīgajās valstīs un viņu atkarības pakāpei no viņu vecākiem [167].

175. Katrā ziņā, tā kā Tiesa ir nospriedusi, ka, lai aizsargātu sabiedrisko kārtību vai valsts drošību, dalībvalsts var uzskatīt, ka šo secinājumu 170. punktā uzskaitītie pārkāpumi ir drauds sabiedrībai, kas var attaisnot īpašus pasākumus pret ārzemniekiem, kuri pārkāpj attiecīgos tiesību aktus [168], ir jāsecina, ka attiecīgais noziedzīgais nodarījums ietilpst valsts drošības jēdzienā, ja tas rada sekas, kas kaitē valsts drošībai, bet tas ir jāizvērtē iesniedzējtiesai.

c) Starpsecinājums attiecībā uz lietu C-165/14

176. LESD 20. pants, interpretējot to spriedumu lietā *Zhu* un *Chen* [169] un lietā *Ruiz Zambrano* [170] gaismā, nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā automātiski tiek atteikta uzturēšanās atļauja trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir vecāks nepilngadīgiem bērniem, kuri ir Savienības pilsoņi un kuri ir viņa atsevišķā aizgādībā, pamatojoties uz to, ka viņam ir iepriekšējas krimināls odāmības, ja minētā atteikuma sekas ir tādas, ka šiem bērniem ir jāatstāj Savienības teritorija.

163 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Tsakouridis* (C-145/09, EU:C:2010:708, 50. punkts). Skat. arī ECT 2014. gada 3. oktobra spriedumu *Jeunesse* pret Nīderlandi (LP), Nr. 12738/10, 114.–122. punkts.

164 — Attiecībā uz Savienības pilsoni, kurš lielāko daļu, ja ne visu savu bērnību un jaunību, likumīgi pavadījis uzņēmējā dalībvalstī, ir jānorāda ļoti pamatīgi apsvērumi, lai attaisnotu izraidīšanas pasākumu. Skat. spriedumu *Tsakouridis* (C-145/09, EU:C:2010:708, 53. punkts) un šajā ziņā it īpaši ECT spriedumu *Maslov* pret Austriju (LP), Nr. 1638/03, 61. un nākamie punkti, *CEDH 2008*.

165 — Skat. arī ECT 2014. gada 3. oktobra spriedumu *Jeunesse* pret Nīderlandi (LP), Nr. 12738/10, 118. punkts.

166 — Turpat, 118. punkts. Skat. arī ECT spriedumu *Neulinger* un *Shuruk* pret Šveici (LP), Nr. 41615/07, 135. punkts, *CEDH 2010*, un ECT spriedumu *X*. pret Latviju (LP), Nr. 27853/09, 96. punkts, *CEDH 2013*.

167 — Turpat, 118. punkts. Skat. arī ECT 2005. gada 1. decembra spriedumu *Tuquabo-Tekle* un citi pret Nīderlandi, Nr. 60665/00, 44. punkts.

168 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Tsakouridis* (C-145/09, EU:C:2010:708, 54. punkts).

169 — C-200/02, EU:C:2004:639.

170 — C-34/09, EU:C:2011:124.

d) Starpsecinājums attiecībā uz lietu C-304/14

177. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai atbildēt, ka LESD 20. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas principā nepieļauj to, ka dalībvalsts izraida no savas teritorijas uz valsti, kas nav Savienības dalībvalsts, trešās valsts valstspiederīgo, kas ir vecāks bērnam, kurš ir šīs dalībvalsts pilsonis un kurš faktiski ir viņa atsevišķā aizgādībā, ja tas liegtu iespēju bērnam – Savienības pilsonim – faktiski izmantot savas galvenās tiesības kā Savienības pilsonim. Tomēr izņēmuma apstākļos dalībvalsts var veikt šādu pasākumu ar nosacījumu, ka:

— tajā ir ievērots samērīguma princips un tas pamatojas uz šī valstspiederīgā personisko darbību, kurai ir jārada faktiski, attiecīgajā brīdī esoši un pietiekami nopietni draudi, kas skar vienu no sabiedrības pamatinteresēm, un

— tas pamatojas uz nopietniem valsts drošības apsvērumiem.

178. Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai tas tā ir tās izskatāmajā lietā.

VI – **Secinājumi**

179. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) un *Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) London* (Administratīvā augstākā tiesa (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta), Londona) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi.

Lietā C-165/14:

LESD 21. pants un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/38/EK par Eiropas Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, ar kuru automātiski tiek atteikta uzturēšanās atļauja trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir vecāks nepilngadīgam bērnam, kurš ir Savienības pilsonis un kurš ir viņa apgādībā un dzīvo kopā ar viņu uzņēmējā dalībvalstī, ja viņam ir iepriekšējas krimināls odāmības.

LESD 20. pants, interpretējot to spriedumu lietā *Zhu* un *Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639) un lietā *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124) gaismā, nepieļauj šo valsts tiesisko regulējumu, kurā automātiski tiek atteikta uzturēšanās atļauja trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir vecāks nepilngadīgiem bērniem, kuri ir Savienības pilsoņi un kuri ir viņa atsevišķā aizgādībā, pamatojoties uz to, ka viņam ir iepriekšēja krimināls odāmība, ja minētā atteikuma sekas ir tādas, ka šiem bērniem ir jāatstāj Eiropas Savienības teritorija.

Lietā C-304/14:

LESD 20. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas principā nepieļauj to, ka dalībvalsts izraida no savas teritorijas uz valsti, kas nav Eiropas Savienības dalībvalsts, trešās valsts valstspiederīgo, kas ir vecāks bērnam, kurš ir šīs dalībvalsts pilsonis un kurš faktiski ir viņa atsevišķā aizgādībā, ja tas liegtu iespēju bērnam – Savienības pilsonim – faktiski izmantot savas galvenās tiesības kā Savienības pilsonim. Tomēr izņēmuma apstākļos dalībvalsts var veikt šādu pasākumu ar nosacījumu, ka:

— tajā ir ievērots samērīguma princips un tas pamatojas uz šī valstspiederīgā personisko darbību, kurai ir jārada faktiski, attiecīgajā brīdī esoši un pietiekami nopietni draudi, kas skar vienu no sabiedrības pamatinteresēm, un

— tas pamatojas uz nopietniem valsts drošības apsvērumiem.

Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai tas tā ir tās izskatāmajā lietā.